

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

**«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
05 Соціальні та поведінкові науки
051 «Економіка»**

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети економічної політики ЄС»

здобувача Шапоренка Олексія Ігоровича

(підпис)

Наукова керівниця: к.е.н., доцент Лиськова Л.М.

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувачка кафедри: д.е.н., професорка Циганкова Т.М.

(підпис)

Київ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет Міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

05 Соціальні та поведінкові науки

051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівниця проектної групи (гарант) освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»

(підпис)

Столярчук Я.М.
(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ p.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу

_____ Циганкова Т.М.
(підпис) (ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ p.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Здобувачу вищої освіти Шапоренку Олексію Ігоровичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

денної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: «Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети економічної політики ЄС»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «28» грудня 2021 р. №1962- ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах:

Робота виконувалась на матеріалах вторинних джерел наукової і статистичної інформації.

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ УГРУПОВАНЬ
(назва розділу)	
Розділ 2	ПРІОРИТЕТНІ ВЕКТОРИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС
(назва розділу)	
Предмет дослідження:	геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети ЄС
Об'єкт дослідження:	економічна політика ЄС в контексті геополітичних та зовнішньополітичних викликів
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	аналіз основних геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів економічної політики Європейського Союзу з метою визначення їх впливу на економічний розвиток ЄС та взаємовідносини з іншими країнами та регіонами

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети: У розділі 1

охарактеризувати особливості формування та реалізації економічних політик регіональних інтеграційних об'єднань;

виділити геополітичні та зовнішньополітичні складові економічної політики;

визначити взаємозв'язок між геополітичними та зовнішньополітичними пріоритетами та економічною політикою інтеграційного угруповання;

У розділі 2

дослідити позицію ЄС у сучасній геополітичній системі світу;

охарактеризувати розвиток економічної політики ЄС в контексті його геополітичних та зовнішньополітичних інтересів;

визначити систему геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів ЄС у формуванні та реалізації економічної політики щодо України

Завдання підготувала
Наукова керівниця:

(підпис)

Лиськова Л.М.

(ініціали, прізвище)

27. 03. 2023 р.

Завдання одержав
здобувач

(підпис)

Шапоренко О.І.

(ініціали, прізвище)

27. 03. 2023 р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 55 сторінок, 9 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел з 50 найменувань.

«Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети економічної політики ЄС»

Предметом дослідження є геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети ЄС.

Об'єктом дослідження є економічна політика ЄС в контексті геополітичних та зовнішньополітичних викликів.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – аналіз основних геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів економічної політики Європейського Союзу з метою визначення їх впливу на економічний розвиток ЄС та взаємовідносини з іншими країнами та регіонами

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- охарактеризувати особливості формування та реалізації економічних політик регіональних інтеграційних об'єднань;
- виділити геополітичні та зовнішньополітичні складові економічної політики;
- визначити взаємозв'язок між геополітичними та зовнішньополітичними пріоритетами та економічною політикою інтеграційного угруповання;
- дослідити позицію ЄС у сучасній геополітичній системі світу;
- охарактеризувати розвиток економічної політики ЄС в контексті його геополітичних та зовнішньополітичних інтересів;
- визначити систему геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів ЄС у формуванні та реалізації економічної політики щодо України.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати можуть бути використані як основа для розробки та прийняття рішень щодо економічної політики ЄС. Вони надають інформацію щодо пріоритетів, стратегій та інструментів, які слід використовувати для забезпечення економічного розвитку ЄС та впливу на глобальну арену. Таким чином, результати дослідження щодо геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів економічної політики ЄС має велике значення як для теоретичної розробки, так і для практичного застосування в розвитку та реалізації політичних стратегій ЄС.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2023.

Рік захисту роботи 2023.

Ключові слова: геополітика, зовнішньополітична діяльність, інтеграція, економічна стабільність, інвестиції, зовнішня торгівля, енергетична безпека, кліматична політика.

В і д г у к
на кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача(ки) факультету Міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»

Мандорекію Олександрів
(прізвище, ініціали)

На тему Основні напрямки та зовнішньоекономічні
приоритети економічної політики ЄС
назва теми

1. Актуальність теми: трансформація зовнішньої полі-
тики ЄС під впливом економічних змін і ли-
ше України в новому форматі становить
значний науковий інтерес.

2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: кваліфіка-
ційна бакалаврська робота є позитивно
викладеною та має логічний характер

3. Наявність самостійних розробок автора: на основі систе-
много підходу автором досліджено пози-
цію ЄС у сфері зовнішньої системи
світу.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: обто-
рано розкрито основні напрямки та зовні-
шньоекономічні пріоритети ЄС щодо Украї-
ни

5. Наявність недоліків: має місце диспропорція глав,
є окремі помилки в оформленні роботи.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: робота в цілому відповідає усім
вимогам до її написання і може бути допущена
до захисту перед ЕК.

Науковий(ва) керівник(ця): К. Е. М., доцент

Л. М. (підпис) Мелькова Л. М.
(прізвище, ініціали)

“25” травня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ УГРУПОВАНЬ.....	6
1.1 Формування та реалізація економічних політик регіональних інтеграційних об'єднань	6
1.2 Геополітична та зовнішньополітична складові економічної політики....	14
1.3 Взаємозв'язок між геополітичними та зовнішньополітичними пріоритетами та економічною політикою інтеграційного угруповання	20
РОЗДІЛ 2 ПРІОРИТЕТНІ ВЕКТОРИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС	25
2.1 Позиція ЄС у сучасній геополітичній системі світу.....	25
2.2 Розвиток економічної політики ЄС в контексті його геополітичних та зовнішньополітичних інтересів	34
2.3 Система геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів ЄС у формуванні та реалізації економічної політики щодо України	42
ВИСНОВКИ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний світ стикається з рядом геополітичних викликів, таких як зміна світового балансу сил, конфлікти в регіонах, тероризм, кібербезпека тощо. В умовах геополітичної нестабільності ЄС повинен визначити свої пріоритети та стратегії економічної політики, щоб забезпечити свою безпеку та процвітання. Разом з тим, ЄС знаходиться в суворій конкуренції з іншими світовими супердержавами, такими як США та Китай. Щоб залишатися конкурентоспроможним, ЄС повинен визначити свої геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети, розвивати свою економіку, залучати інвестиції та розширювати свої ринки. Зміна клімату стала одним з найбільших світових викликів, і ЄС відіграє важливу роль у боротьбі з ним. Ефективні стратегії економічної політики, спрямовані на зелений розвиток, енергоефективність та викорінення викидів парникових газів, є невід'ємною частиною зовнішньополітичної діяльності ЄС.

Отже, у зв'язку з цими факторами, актуальність теми полягає в необхідності визначення пріоритетів та стратегій економічної політики ЄС, які відповідають на сучасні геополітичні виклики та сприяють стійкому розвитку та процвітанню Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів економічної політики ЄС присвячено значну кількість наукових розробок зарубіжних і вітчизняних вчених (Р. Jасquet, A.Wigger, J. Kapeller, J. Pisani-Ferry, Д.С. Бойчука, О.І. Змикало, Д.С. Косінової, В.О. Мурашко, І.В. Однолько та інших)

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз основних геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів економічної політики Європейського Союзу з метою визначення їх впливу на економічний розвиток ЄС та взаємовідносини з іншими країнами та регіонами.

Для досягнення поставленої мети виділимо такі завдання:

- охарактеризувати особливості формування та реалізації економічних політик регіональних інтеграційних об'єднань;
- виділити геополітичні та зовнішньополітичні складові економічної політики;
- визначити взаємозв'язок між геополітичними та зовнішньополітичними пріоритетами та економічною політикою інтеграційного угруповання;
- дослідити позицію ЄС у сучасній геополітичній системі світу;
- охарактеризувати розвиток економічної політики ЄС в контексті його геополітичних та зовнішньополітичних інтересів;
- визначити систему геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів ЄС у формуванні та реалізації економічної політики щодо України.

Предмет дослідження – геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети ЄС.

Об'єкт дослідження – економічна політика ЄС в контексті геополітичних та зовнішньополітичних викликів.

Методи дослідження. У даній роботі було використано сучасні теоретико-методологічні підходи, які забезпечують єдність дослідження. Для аналізу теоретичних засад економічної політики країн та регіональних інтеграційних угруповань були використані методи аналізу, синтезу, дедукції, індукції та порівняння. Ці методи дозволяють розкрити основні теоретичні концепції та підходи, що лежать в основі економічної політики. Для оцінювання пріоритетних векторів економічної політики ЄС були використані методи експертної оцінки, групування, ранжування та спостережень. Ці методи дозволяють залучити експертів з різних сфер інтересів та отримати їхні оцінки та переваги щодо пріоритетів економічної політики. Для визначення системи геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів ЄС у формуванні та реалізації економічної політики стосовно України був використаний метод узагальнення. Цей метод дозволяє зібрати, систематизувати та узагальнити інформацію про геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети ЄС щодо України, а також виявити основні тенденції та напрямки політики.

Теоретична та практична значущість отриманих результатів.

Дослідження в цій області сприяє поглибленню розуміння геополітичних та зовнішньополітичних викликів, з якими зіштовхується ЄС. Воно дозволяє вивчити принципи, пріоритети та інструменти, які використовуються для формування і реалізації економічної політики ЄС, що сприяє розвитку теоретичного базису в цій галузі. Отримані результати можуть бути використані як основа для розробки та прийняття рішень щодо економічної політики ЄС. Вони надають інформацію щодо пріоритетів, стратегій та інструментів, які слід використовувати для забезпечення економічного розвитку ЄС та впливу на глобальну арену. Таким чином, результати дослідження щодо геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів економічної політики ЄС має велике значення як для теоретичної розробки, так і для практичного застосування в розвитку та реалізації політичних стратегій ЄС.

Інформаційна база дослідження. Для проведення дослідження щодо основних геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів економічної політики Європейського Союзу можуть використані наступні джерела інформації: статті, книги та академічні дослідження з питань геополітики, зовнішньої політики та економічних відносин ЄС; офіційні документи Європейського Союзу, що надають інформацію про політичні пріоритети ЄС та його зовнішньополітичні стратегії; аналітичні звіти та дослідження від провідних аналітичних центрів, дослідницьких установ та експертів з питань європейської політики; звіти та статистика від міжнародних організацій, таких як Світова організація торгівлі, Організація економічного співробітництва та розвитку, Світовий банк та Міжнародний валютний фонд. Ці джерела містять статистичні дані, аналізи економічних трендів, інформацію про торговельний баланс, інвестиції та інші показники, які допоможуть оцінити економічне становище ЄС.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Робота містить 55 сторінок; 9 рисунків, 7 таблиці; 50 джерел у списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ УГРУПОВАНЬ

1.1 Формування та реалізація економічних політик регіональних інтеграційних об'єднань

Формування та реалізація економічних політик країн та регіональних інтеграційних об'єднань є важливим аспектом їх діяльності. Регіональні інтеграційні об'єднання, такі як Європейський союз, НАФТА, Меркосур та інші, встановлюють спільні економічні правила та процедури, спрямовані на поліпшення торговельних відносин та економічної співпраці між своїми членами.

Різниця між економічною політикою країн та регіональних інтеграційних угруповань полягає у наступному (рис.1.1).

Рисунок 1.1 – Різниця між економічною політикою країн та регіональних інтеграційних угруповань

Джерело: створено автором на основі [1-2]

Розглянемо їх детальніше.

1. Масштаб і сфера впливу. Економічна політика країн в більшості випадків спрямована на внутрішні економічні процеси та проблеми конкретної країни. Вона охоплює широкий спектр питань, включаючи фіскальну, монетарну, індустріальну, торговельну, соціальну політики тощо. Регіональні інтеграційні угруповання, зі свого боку, спрямовані на економічну співпрацю та інтеграцію між країнами-членами. Вони фокусуються на вирішенні спільних проблем, таких як зони вільної торгівлі, спільна валюта, координація макроекономічної політики тощо.

2. Учасники і прийняття рішень. Економічна політика країн зазвичай формується та реалізується національними урядами та органами влади. У цьому випадку, країни самостійно визначають свою економічну стратегію, приймають рішення, враховуючи свої внутрішні потреби та інтереси [1, с.74]. Регіональні інтеграційні угруповання, в свою чергу, вимагають спільного прийняття рішень учасниками об'єднання. Уряди та органи влади країн-учасниць спільно визначають і реалізують економічну політику, враховуючи спільні інтереси та мету інтеграції.

3. Координація та гармонізація. У контексті регіональних інтеграційних угруповань, економічна політика має більш координований та гармонізований характер. Країни-члени прагнуть досягти згоди та забезпечити взаємну відповідність своїх економічних політик для досягнення спільних цілей і принципів інтеграції. У рамках регіональних угруповань можуть бути розроблені спільні норми, стандарти, положення та процедури, які регулюють економічну діяльність.

4. Залежність від міжнародного оточення. Економічна політика країн і регіональних інтеграційних угруповань також підпорядковується міжнародним умовам та обмеженням [2, с.159]. Країни повинні враховувати міжнародні правила, торговельні угоди, обмеження щодо валютних операцій тощо, які можуть вплинути на їхню економічну політику. Регіональні інтеграційні угруповання, зі свого боку, можуть бути залежні від зовнішнього середовища,

таких як міжнародні організації, торговельні блоки, домовленості з іншими регіонами та країнами.

Отже, основна різниця полягає у масштабі, обсязі впливу та способі реалізації економічної політики між окремими країнами та регіональними інтеграційними угрупованнями.

Незважаючи на загальновживаність терміну «економічна політика», єдиного його трактування щодо регіональних інтеграційних об'єднань не існує. Разом з тим, можна виділити 3 розповсюджених підходи (табл.1.1).

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення поняття «економічна політика регіональних інтеграційних об'єднань»

Підхід	Автор	Визначення
сфера діяльності	С.В. Захарін	система заходів, що ухвалюються з метою забезпечення економічного розвитку та підтримки соціальної справедливості в межах регіональних інтеграційних об'єднань [3, с.116];
	К.М. Огланський	інструмент для забезпечення гармонійного розвитку регіонів та соціальних груп всередині об'єднання [4, с.137];
розділ науки	Н.І. Савчук	науково обґрунтований підхід до визначення та формулювання правових актів, регулюючих господарську діяльність об'єднання [5, с.317];
	А.М. Журченко	вивчення принципів, методів та механізмів, що використовуються для розробки ефективного законодавства, спрямованого на забезпечення функціонування та розвитку регіонального об'єднання [6, с.119];
сукупність методів і форм впливу на економічну сферу	О.Ю. Бобровська	система організованих дій і заходів, спрямованих на вплив на економічні процеси у межах об'єднання [7, с.130];
	І.М. Архипенко	сукупність методів та заходів, що використовуються органами управління об'єднання для здійснення контролю, регулювання і впливу на економічні процеси [8, с.34].

Джерело: створено автором на основі

Згідно з першим підходом економічна політика регіональних інтеграційних об'єднань розуміється як сфера діяльності, що регулює відносини між соціальними групами. Однак, в цьому підході не враховується цілісність економічної системи, котра включає не тільки відносини соціальних груп, а й економічні зв'язки, політичні відносини, інтереси господарюючих суб'єктів. Так, С.В. Захарін визначає економічну політику регіональних інтеграційних об'єднань як систему заходів, що ухвалюються з метою забезпечення економічного розвитку

та підтримки соціальної справедливості в межах регіональних інтеграційних об'єднань [3, с.116]. Таке визначення підкреслює важливість врахування економічного розвитку та соціальних аспектів при формулюванні та реалізації економічної політики регіональних інтеграційних об'єднань. Воно вказує на потребу збалансованого підходу до досягнення економічного зростання та соціальної справедливості в рамках об'єднання.

Інше визначення економічної політики регіональних інтеграційних об'єднань як сфери діяльності полягає у розгляді її К.М. Огланським як інструменту для забезпечення гармонійного розвитку регіонів та соціальних груп всередині об'єднання [4, с.137]. Це визначення підкреслює необхідність розробки та впровадження політики, яка сприятиме створенню рівних можливостей для всіх регіонів і соціальних груп у межах об'єднання. Воно вказує на важливість підтримки розвитку менш розвинених регіонів, забезпечення соціальної справедливості та рівного доступу до економічних ресурсів. Таке визначення акцентує на необхідності збалансованого розвитку та уникнення нерівномірного розподілу економічних користей всередині об'єднання.

Другий підхід розглядає економічну політику регіональних інтеграційних об'єднань як розділ науки, що висвітлює форми і рамки законодавчого регулювання господарського життя об'єднання. Цей підхід розглядає економічну політику з погляду науково обґрунтованих інтересів суб'єктів, не враховуючи прикладного боку питання. Зокрема, на думку Н.І. Савчука, економічна політика регіональних інтеграційних об'єднань є науково обґрунтованим підходом до визначення та формулювання правових актів, регулюючих господарську діяльність об'єднання [5, с.317]. Вона вивчає законодавчі, нормативні та інституційні аспекти, пов'язані з економічною інтеграцією, торгівлею, інвестиціями, конкуренцією та іншими господарськими питаннями у рамках регіонального об'єднання.

Інше визначення економічної політики регіональних інтеграційних об'єднань з точки зору А.М. Журченко полягає у вивченні принципів, методів та механізмів, що використовуються для розробки ефективного законодавства,

спрямованого на забезпечення функціонування та розвитку регіонального об'єднання [6, с.119]. Науковий підхід досліджує наукові засади формування правових актів, які регулюють господарські відносини між учасниками регіонального об'єднання з метою досягнення спільних економічних цілей та інтересів.

Згідно з третім підходом економічна політика регіональних інтеграційних об'єднань є сукупністю методів і форм впливу на економічну сферу, що охоплює виробництво, розподіл, обмін, споживання, накопичення, експорт та імпорт економічного продукту в об'єднанні. У рамках цього визначення об'єктом вивчення виступає сукупність заходів, що проводяться органами управління регіональних інтеграційних об'єднань, їхній склад і ступінь впливу, інструментарій впливу влади на економічні процеси. Так, на думку О.Ю. Бобровської, економічна політика регіональних інтеграційних об'єднань є системою організованих дій і заходів, спрямованих на вплив на економічні процеси у межах об'єднання [7, с.130]. Таке визначення відображає необхідність активного впливу органів управління на економіку з метою забезпечення розвитку та підтримки спільних інтересів учасників об'єднання.

Інше визначення економічної політики регіональних інтеграційних об'єднань в рамках третього підходу полягає в розгляді її І.М. Архипенком як сукупності методів та заходів, що використовуються органами управління об'єднання для здійснення контролю, регулювання і впливу на економічні процеси. Це означає, що економічна політика об'єднання включає у себе прийняття рішень, розробку програм, встановлення правил та стандартів, а також використання різних інструментів, таких як фіскальні стимули, монетарна політика, тарифи, квоти тощо, з метою досягнення поставлених економічних цілей та регулювання господарських відносин усередині об'єднання.

Кожен з цих підходів має свою цінність і важливість. Вони доповнюють один одного і дозволяють розглядати економічну політику регіональних інтеграційних об'єднань з різних точок зору. Враховуючи широкий спектр аспектів та завдань, які стоять перед регіональними інтеграційними об'єднаннями,

важливо використовувати різноманітні підходи для розуміння та реалізації економічної політики з метою досягнення успішного розвитку та спільних інтересів учасників об'єднання.

Бачимо, що вивчені дефініції не повністю відображають сутність економічної політики регіональних інтеграційних об'єднань. У цьому дослідженні під економічною політикою розумітимемо діяльність органів управління інтеграційних об'єднань, спрямовану на регулювання регіональної економіки з метою забезпечення її сталого розвитку, підвищення добробуту всього суспільства, що реалізує певний тип економічної стратегії різними методами (залежно від конкретної соціально-економічної ситуації). Це визначення економічної політики регіональних інтеграційних об'єднань концентрується на діяльності органів управління інтеграційних об'єднань. Воно вказує на те, що ця діяльність спрямована на регулювання регіональної економіки з метою досягнення сталого розвитку і підвищення добробуту суспільства в цілому. Це визначення дає загальний опис економічної політики регіональних інтеграційних об'єднань і покликане стимулювати подальше дослідження та розуміння цього поняття.

Мета економічної політики країн та регіональних інтеграційних угруповань полягає у досягненні певних економічних цілей і політичних пріоритетів. Обидва рівня економічної політики спрямовані на розвиток стабільної, конкурентоспроможної та життєздатної економіки.

Завдання економічної політики країн та регіональних інтеграційних угруповань включають:

- розробка і впровадження ефективних економічних стратегій, які враховують потреби та особливості країни або регіону;
- встановлення правових, фіскальних, монетарних та торговельних політик для регулювання господарської діяльності і забезпечення стабільності та розвитку економіки;

- стимулювання іноземних інвестицій шляхом створення сприятливого інвестиційного клімату, розвитку інфраструктури та забезпечення правового захисту інвесторів;
- забезпечення розширення міжнародної торгівлі, укладання та виконання торговельних угод, зменшення торговельних бар'єрів і сприяння експорту товарів і послуг;
- забезпечення розвитку людського капіталу шляхом інвестування в освіту, науку, технологічний розвиток та підвищення кваліфікації робочої сили;
- підтримка збалансованого розвитку різних регіонів країни або об'єднання шляхом розподілу інвестицій, розвитку інфраструктури та створення робочих місць [9, с.105].

Формування економічних політик регіональних інтеграційних об'єднань може проходити крізь кілька етапів. Враховуючи загальний характер процесу, основні етапи формування економічних політик регіональних інтеграційних об'єднань можуть бути наступними (рис.1.2).

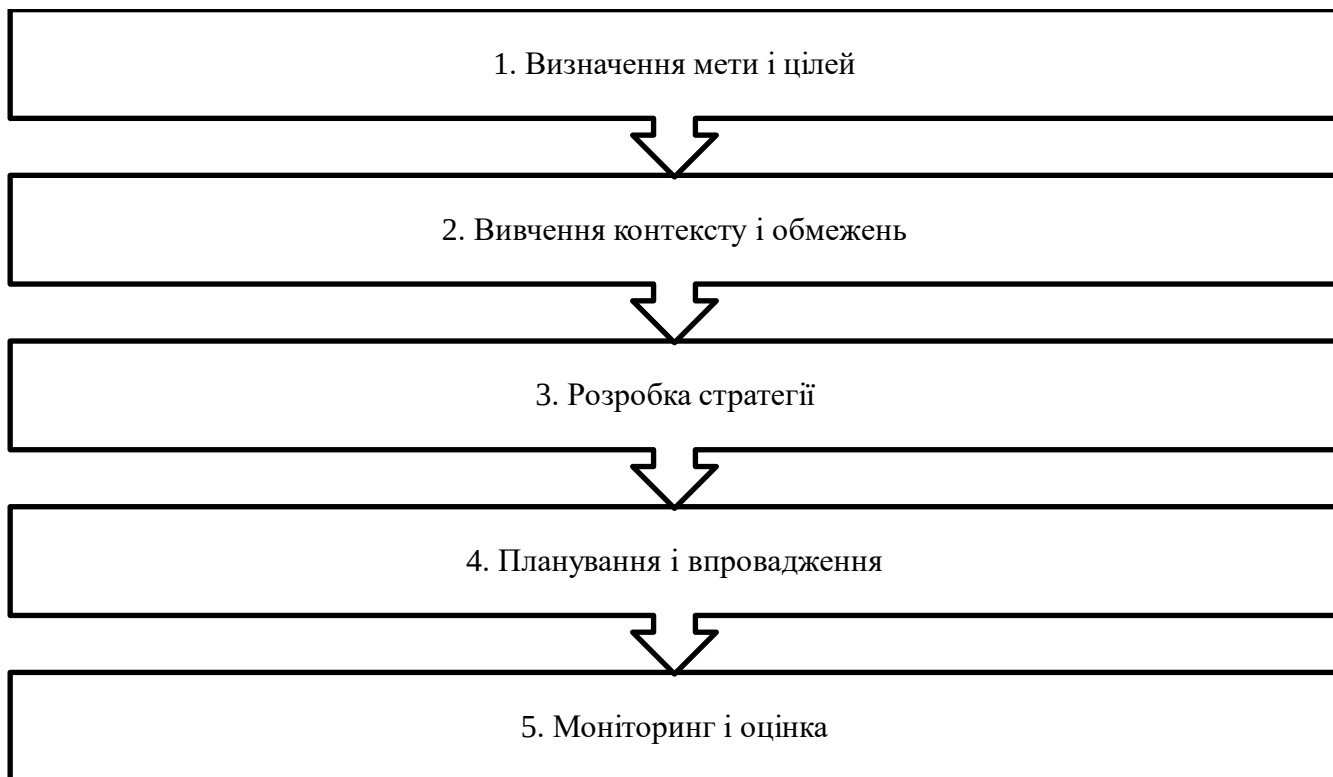

Рисунок 1.2 – Етапи формування економічних політик регіональних інтеграційних об'єднань

Джерело: створено автором на основі [10-11]

На першому етапі розробляються мета і цілі регіонального інтеграційного об'єднання, що може включати стимулювання економічного зростання, поліпшення торговельних відносин, забезпечення соціального розвитку і підвищення добробуту членів об'єднання. На другому етапі проводиться аналіз економічного, політичного і соціального контексту, а також обмежень, з якими стикається об'єднання, що включає вивчення торговельних статистик, законодавства, інфраструктури та інших факторів, які можуть впливати на формування політик [10, с.18]. На третьому етапі розробляється стратегія, яка визначає основні напрямки і пріоритети економічних політик об'єднання та може включати встановлення політик щодо торгівлі, інвестицій, фінансів, інновацій, розвитку інфраструктури та інших аспектів економічного розвитку. На четвертому етапі розробляються детальні плани та програми дій для впровадження стратегії економічної політики, що включає визначення конкретних заходів, політичних реформ, законодавчих змін, інвестиційних проектів тощо. На п'ятому етапі здійснюється моніторинг і оцінка ефективності впровадження економічних політик, що включає аналіз результатів, вимірювання впливу політик на економічні показники і соціальний розвиток, а також потребу в коригуванні політик залежно від отриманих результатів [11, с.83]. Ці етапи можуть варіюватись в залежності від конкретного регіонального інтеграційного об'єднання та його цілей. Однак загальна ідея полягає в тому, що формування економічних політик включає вивчення контексту, розробку стратегії, планування і впровадження заходів, а також моніторинг і оцінку ефективності.

Висновок полягає в тому, що економічна політика на рівні країн і регіональних інтеграційних угруповань спрямована на досягнення економічних цілей, таких як стабільність, розвиток, залучення інвестицій та зміцнення конкурентоспроможності. Завдання економічної політики включають розробку та впровадження стратегій, політик і заходів, спрямованих на досягнення цих цілей, а також створення сприятливих умов для розвитку економіки та забезпечення добробуту суспільства.

1.2 Геополітична та зовнішньополітична складові економічної політики

Геополітична та зовнішньополітична складові є важливими елементами економічної політики країн і регіональних інтеграційних об'єднань. Вони впливають на формування стратегій, прийняття рішень і співробітництво у сфері економіки на міжнародному рівні. Геополітична та зовнішньополітична складові економічної політики взаємодіють між собою, оскільки геополітичні фактори можуть впливати на зовнішньополітичні орієнтації країн і регіональних інтеграційних угруповань, а зовнішньополітичні рішення можуть мати вплив на геополітичну ситуацію. Обидві складові мають значний вплив на формування економічної політики і допомагають країнам і регіонам досягати своїх економічних цілей і впроваджувати стратегії розвитку.

Геополітична складова відноситься до впливу політичних, географічних, воєнних і ресурсних факторів на економічну політику. Геополітичні інтереси країн можуть впливати на вибір торговельних партнерів, розташування інфраструктури, розподіл ресурсів, контроль над ринками і географічними торговельними шляхами. Країни та регіональні інтеграційні об'єднання можуть розробляти політики з метою підтримки своїх геополітичних інтересів, наприклад, шляхом встановлення союзів, укладання договорів про співробітництво або втручання в регіональні конфлікти.

В сучасних дослідженнях вітчизняних учених можна виділити два підходи до визначення терміну «геополітика». Перший підхід, відомий як традиційний, базується на концепції, запропонованій Р. Челленом, який визначав геополітику як доктрину, що досліджує державу як географічний організм або просторовий феномен. Сучасний приклад такого підходу відображається в працях І.І. Грабовської, яка визначає геополітику як «галузь знань, що вивчає закономірності взаємодії політики з неполітичними чинниками, що формують географічне середовище, такі як розташування, рельєф, клімат, ландшафт, корисні

копалини, економіка, екологія, демографія, соціальна стратифікація та військова міць» [13, с.215].

Інший підхід, запропонований Н.М. Лепською під час аналізу міжнародних відносин, розрізняє постійну та змінну компоненти. Геополітика займається вивченням постійної, незмінної компоненти, враховуючи реальності, які вважаються сталими та не залежать від історичних коливань. Змінні чинники, які включають політичну історію, внутрішню політику та інші аспекти, вважаються змінними і не впливають на геополітичні реалії, які диктують необхідність проведення певної політики, незалежно від форми політичного режиму та інших змінних чинників [14, с.138].

Більшість учених визнає геополітику як науку про просторовий аспект міжнародного життя, в якій враховуються безліч нових вимірів простору, які з'явилися в сучасному світі, як зазначає І.І. Бойко, який коротко визначає геополітику як «систему знань про контроль над простором» [15, с.7].

Н.М. Грушинська запропонувала нове визначення геополітики як «об'єктивну залежність суб'єкта міжнародних відносин від сукупності матеріальних чинників, що дають змогу цьому суб'єкту здійснювати контроль над простором» [16, с.78]. Вона особливу вагу приділила економічним чинникам, оскільки вони все більше визначають фізичну реальність людини і суспільства. Враховуючи наслідки «інформаційної революції», Ю.І. Паршин стверджує, що геополітика повинна враховувати зміни в світовому співтоваристві, які виникають через зростання комунікаційних можливостей [17, с.65].

Г.Я. Студінська визначає геополітику як науку, яка займається фіксацією і прогнозуванням просторових меж силових полів різного характеру (військових, економічних, політичних, цивілізаційних, екологічних), переважно на глобальному рівні [18, с.72]. Визначення геополітики як науки, що займається фіксацією і прогнозуванням просторових меж силових полів різного характеру, переважно на глобальному рівні, підкреслює значення силових вимірів у геополітичному аналізі. Це включає в себе врахування впливу військових, економічних, політичних, цивілізаційних та екологічних факторів на формування

геополітичних просторових динамік. Це визначення покликане відобразити важливі аспекти силових відносин та їх вплив на міжнародну політику та геостратегічну динаміку.

В.О. Лазарєв схильний визначати геополітику як дисципліну, що вивчає сучасний світ в усій його різноманітності. Він визначає геополітику як «науку, що досліджує структури, суб'єкти, глобальні або стратегічні напрямки, закономірності та принципи функціонування та еволюції сучасного світового співтовариства» [19, с.302]. В.О. Лазарєв пропонує переосмислити префікс «гео-» у геополітиці, розглядаючи його як розуміння світового співтовариства як єдиної «завершеної» системи на планеті.

Об'єктом геополітики є планетарний простір, геополітичні процеси та явища у світовому співтоваристві як системі. Протягом останнього століття предмет геополітики як науки значно розширився. Вона тісно пов'язана з економічним і технологічним розвитком суспільства, що змінює умови існування народів і держав [20, с.43]. У минулому розвиток мореплавання сприяв появі єдиної системи світу і надавав «морським» державам помітну перевагу. Але розвиток сухопутних комунікацій та залізничне будівництво змінили картину, створивши можливість швидкого освоєння внутрішньоконтинентальних просторів. Поява авіації розірвала колишню невразливість острівних держав, які втратили свою військову перевагу. Освоєння космосу та розробка ракетно-ядерної зброї змінили геополітичні характеристики світового простору [21, с.73]. В сучасному світі наряду з територіальним простором все більшу роль відіграють економічний, інформаційний, культурно-цивілізаційний та інші аспекти простору, які мають значний вплив на міжнародні відносини. Таким чином, нині предметом геополітики слід вважати комплекс географічних, економічних, історичних, політичних, культурних, технологічних, цивілізаційних чинників, що забезпечують контроль суб'єктів міжнародних відносин.

Особливості геополітичної складової економічної політики визначаються взаємозв'язком географічних, політичних та економічних чинників у міжнародних відносинах.

Основні риси геополітичної складової економічної політики включають:

- враховує географічне розташування держав, доступ до ресурсів, транспортні маршрути та інші географічні аспекти, які впливають на економічний розвиток та конкурентоспроможність країн;
- враховує вплив економічних факторів, таких як ринки, ресурси, інвестиції та торгівля, на формування стратегій та взаємовідносин між державами;
- аналізує політичні аспекти, такі як влада, вплив, інтереси та конфлікти, які можуть впливати на економічні відносини між державами;
- розглядається на глобальному рівні, оскільки вона впливає на взаємодію країн у межах світового співтовариства. Врахування геополітичних аспектів допомагає державам формувати економічні стратегії, залучати іноземні інвестиції, розширювати ринки збуту та впливати на міжнародну економічну архітектуру [13, с.220].

Отже, геополітична складова економічної політики враховує взаємозв'язок між географічними, політичними та економічними факторами, впливає на формування стратегій та взаємовідносин між державами, а також розглядається на глобальному рівні в контексті світового співтовариства.

Зовнішньополітична складова економічної політики стосується відносин з іншими країнами і міжнародними організаціями. Це включає торговельну політику, міжнародну інвестиційну політику, участь у міжнародних угодах і договорах, дипломатичну діяльність та інші засоби взаємодії з міжнародним співтовариством. Країни можуть прагнути розвивати зовнішньоекономічні зв'язки, просувати свої економічні інтереси на міжнародній арені, сприяти експорту та залученню іноземних інвестицій, а також захищати свої економічні права і інтереси в рамках міжнародних організацій та торговельних блоків.

Н.Г. Діденко визначає зовнішньополітичну діяльність як систему конкретних дій, спрямованих на задоволення життєво важливих інтересів, підвищення ролі держави в міжнародних відносинах та використання зовнішніх ресурсів для свого розвитку [22, с.239]. Однак, деякі аспекти цього визначення потребують уточнення, оскільки поняття «життєво важливі інтереси» може

включати як мету підвищення ролі держави, так і можливість використання зовнішніх ресурсів. За поглядом Ю.А. Цифра, зовнішньополітична діяльність є специфічним видом соціальної діяльності, яка обслуговує зовнішньополітичні інтереси держави в міжнародних відносинах [23, с.77]. Вона спрямована на створення сприятливих зовнішніх умов для внутрішнього функціонування держави та забезпечення національних інтересів у міжнародних відносинах. Це визначення вказує на те, що зовнішньополітична діяльність служить забезпечувальним функціям для внутрішнього розвитку держави, але не завжди її цілі і завдання визначаються внутрішньою діяльністю держави.

Отже, можна сказати, що погляди Н.Г. Діденко та Ю.А. Цифри на зовнішньополітичну діяльність держави розкривають різні аспекти її призначення та функцій. Водночас, обидва підходи підкреслюють важливість здійснення зовнішньополітичних дій для задоволення національних інтересів.

За поглядом П.П. Міненкової, зовнішньополітична діяльність є складовою міжнародних відносин, яка змінюється в різних сферах і взаємодіє з системою відносин між народами і державами [24, с.176]. Це визначення підкреслює місце зовнішньополітичної діяльності в міжнародних відносинах, але не дає вичерпної відповіді на питання про її сутність. За оцінкою А.О. Хмель, зовнішньополітична діяльність спрямована на забезпечення суверенітету, національної безпеки, створення сприятливих умов для реалізації внутрішньої політики та економічного курсу, а також на встановлення взаємовигідного економічного і культурного співробітництва з іншими країнами [25, с.86]. Це визначення зосереджується на спрямованості зовнішньополітичної діяльності держави, але не вичерпно розкриває її сутність. Отже, можна стверджувати, що погляди П.П. Міненкової та А.О. Хмель на зовнішньополітичну діяльність держави відображають певні аспекти цього явища, але не дають повного опису його сутності.

Подані приклади свідчать про існування дискусійних питань щодо формулювання визначення зовнішньополітичної діяльності держави. Деякі дослідники навіть вважають, що будь-яке визначення цього поняття завжди буде неповним і відкритим для різних тлумачень.

Очевидно, що правильне визначення сутності та змісту зовнішньополітичної діяльності можливе лише в рамках конкретної системи понять, яка безпосередньо відображає її діяльність. У цьому контексті зовнішньополітична діяльність може бути розглянута як форма діяльності, яка здійснюється через систему спеціальних органів, організацій та установ з метою реалізації стратегічних інтересів у сфері міжнародних відносин.

Сутність зовнішньополітичної діяльності полягає у єдності основних властивостей процесу реалізації її інтересів у міждержавних відносинах, що відрізняє її від інших подібних об'єктів. До основних властивостей зовнішньополітичної складової можна віднести наступні:

- зовнішньополітична діяльність спрямована на реалізацію національних інтересів в різних сферах, а не лише в одній. Тому результати зовнішньополітичної діяльності визначають міжнародно-правову і моральну відповідальність [26, с.75];
- зовнішньополітична діяльність використовує наявні сили, засоби, офіційні і неофіційні форми та методи діяльності для реалізації національних інтересів у міжнародних відносинах;
- у неофіційній сфері зовнішньополітичної діяльності іноді використовуються неправові форми, методи та засоби, які суперечать законодавству інших держав і загальновизнаним нормам міжнародного права. Однак характер міждержавних відносин впливає на мету, завдання, форми, методи і тактику зовнішньополітичної діяльності [27, с.224];
- зовнішньополітична діяльність держави охоплює широкий спектр інтересів – від співпраці до безкомпромісної боротьби з деструктивними цілями. У деяких випадках держава сприяє розвитку міждержавних відносин, демократичних прав і свобод, бореться з міжнародним тероризмом, наркобізнесом, поширенням зброї масового знищення та іншими проблемами, сприяючи тим самим розвитку міжнародної системи в цілому.

Отже, зовнішньополітична складова є унікальним явищем, яке включає специфічні аспекти і проявляється у різних аспектах реалізації національних інтересів у сфері міждержавних відносин.

1.3 Взаємозв'язок між геополітичними та зовнішньополітичними пріоритетами та економічною політикою інтеграційного угруповання

Геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети взаємодіють з економічною політикою інтеграційного угруповання, впливаючи на її формування та реалізацію.

Геополітичні пріоритети визначаються територіальним положенням та геостратегічними інтересами учасників інтеграційного угруповання. Наприклад, країни, які знаходяться у геополітично важливих регіонах або на перетині міжнародних торговельних шляхів, можуть мати пріоритет на розвиток транспортної інфраструктури та підтримку торговельних зв'язків.

Геополітична складова економічної політики включає ряд особливостей, які впливають на формування та реалізацію економічної політики інтеграційного угруповання (рис.1.3):

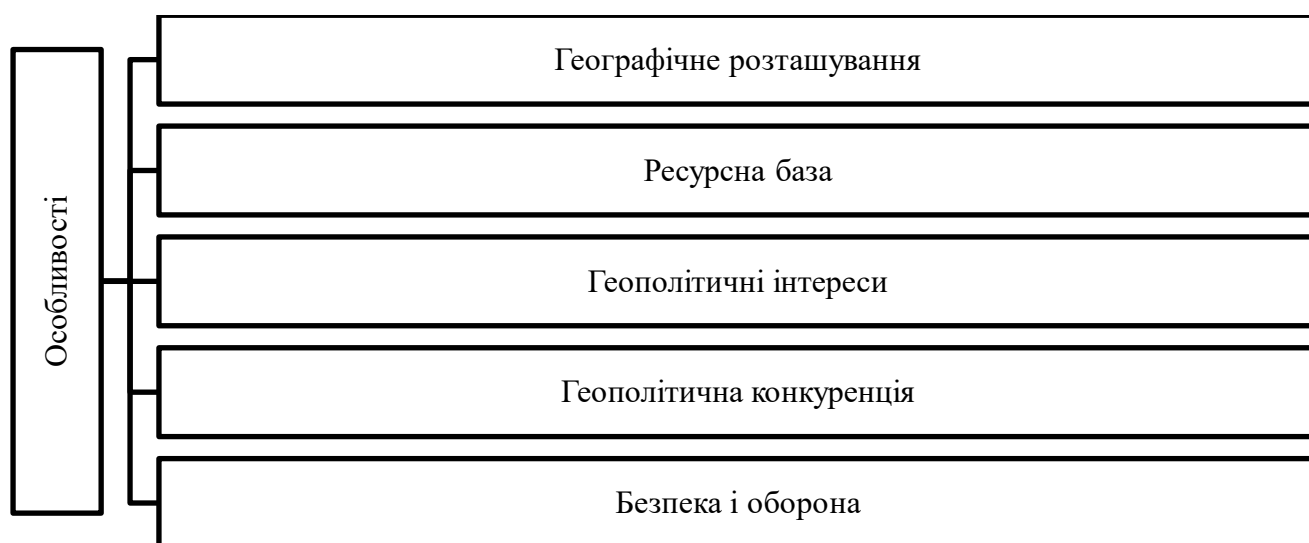

Рисунок 1.3 – Особливості геополітичної складової які впливають на формування та реалізацію економічної політики інтеграційного угруповання

Джерело: створено автором на основі [15, 17, 19]

1. Географія інтеграційного угруповання може впливати на доступ до ресурсів, торговельні маршрути та геополітичну конкуренцію. Розташування на перетині міжнародних торговельних шляхів може забезпечити значний торговельний потенціал. Країни або регіони, які знаходяться на стратегічних географічних маршрутах, можуть мати перевагу у забезпеченні швидкого та ефективного транспорту товарів. Це може позитивно позначитись на зовнішньоекономічній активності, залученні іноземних інвестицій та розвитку логістичної інфраструктури [15, с.8]. Географічне положення може створювати геополітичну конкуренцію між різними країнами або регіонами. Контроль над важливими геостратегічними місцями, такими як протоки, проливи або території з важливими ресурсами, може мати велике значення для забезпечення безпеки, впливу та економічного розвитку. Такі геополітичні фактори можуть впливати на прийняття рішень економічної політики, включаючи вибір торговельних партнерів, стратегію міжнародних переговорів та розміщення важливих інфраструктурних об'єктів.

2. Геополітика може бути пов'язана з доступом до природних ресурсів, таких як нафта, газ, мінерали, водні ресурси тощо. Контроль над цими ресурсами може впливати на економічну політику інтеграційного угруповання та його зовнішньоекономічні відносини. Геополітика, пов'язана з доступом до природних ресурсів, може визначати пріоритети економічної політики інтеграційних угруповань, включаючи розвиток відповідних галузей, укладання угод та співробітництво з іншими країнами.

3. Інтеграційні угруповання можуть розробляти економічну політику з урахуванням своїх геополітичних інтересів, таких як забезпечення безпеки, впливу і присутності на регіональній або глобальній арені, що може включати розширення впливу на сусідні регіони, залучення до себе ресурсів, контроль над торговельними шляхами тощо. Інтеграційні угруповання можуть розвивати свою економічну політику з метою розширення свого впливу та присутності на регіональній або глобальній арені, що може включати розширення економічних зв'язків з іншими країнами, активну участь у міжнародних організаціях,

встановлення торговельних блоків, укладання угод про вільну торгівлю тощо. Ці кроки можуть допомогти інтеграційним угрупованням збільшити свій вплив і стати важливим гравцем на світовій арені.

Геополітичні інтереси також можуть стимулювати інтеграційні угруповання до розробки економічної політики, спрямованої на залучення до себе ресурсів і контроль над торговельними шляхами. Наприклад, угруповання можуть ставити за мету розвиток транспортної інфраструктури, яка забезпечить ефективний потік товарів і послуг через їхню територію. Крім того, угруповання можуть зацікавлені у контролі над ресурсами, необхідними для свого економічного розвитку, такими як енергетичні ресурси чи стратегічні сировини.

4. Інтеграційні угруповання можуть знаходитися у конкуренції за вплив, ресурси і ринки з іншими країнами. Це може впливати на економічну політику, наприклад, шляхом встановлення торговельних блоків, регулювання іноземних інвестицій, захисту внутрішнього ринку тощо. У конкурентному геополітичному середовищі інтеграційні угруповання можуть створювати торговельні блоки, такі як митні союзи або зони вільної торгівлі [17, с.63]. Це дозволяє учасникам угруповання отримувати переваги на ринках, зменшувати конкуренцію з іншими країнами і зміцнювати свою економічну позицію. : В ситуації конкуренції з іншими країнами інтеграційні угруповання можуть приймати заходи для захисту свого внутрішнього ринку, що може включати встановлення митних бар'єрів, тарифів, квот та інших обмежень на імпорتنі товари з метою збереження конкурентоспроможності власних виробників і підтримки внутрішнього попиту.

5. Геополітика може мати вплив на витрати інтеграційного угруповання на безпеку і оборону. Наприклад, країни з комплексною геополітичною ситуацією можуть змушені виділяти значні ресурси на військові витрати, що може впливати на економічну політику та розвиток. Значні витрати на безпеку і оборону можуть мати вплив на фінансову стійкість інтеграційного угруповання [19, с.302]. Витрати на військові потреби можуть призводити до дефіциту в бюджеті, збільшення державного боргу або обмежень у фінансуванні соціальних і

економічних програм. Це може впливати на розвиток та реалізацію економічних стратегій угруповання.

Врахування геополітичних особливостей є важливим елементом формування економічної політики регіональних інтеграційних угруповань, оскільки вони визначають контекст та обмеження, в яких розвивається їхнє господарство та міжнародні відносини.

Зовнішньополітичні пріоритети включають питання міжнародних відносин, співпраці з іншими країнами та регіонами, участь у міжнародних організаціях та торговельних блоках. Інтеграційні угруповання можуть встановлювати зовнішньополітичні пріоритети, спрямовані на розвиток економічної співпраці з іншими країнами, укладання торговельних угод, залучення іноземних інвестицій та підтримку експорту.

Зовнішньополітичні пріоритети інтеграційного угруповання включають широкий спектр питань, пов'язаних з міжнародними відносинами та співпрацею з іншими країнами:

- розвиток економічної співпраці. Інтеграційні угруповання часто встановлюють зовнішньополітичні пріоритети, спрямовані на поглиблення економічної співпраці з іншими країнами [28, с.143]. Це може включати укладання торговельних угод, створення спільних ринків, зниження торговельних бар'єрів, спільні інвестиційні проекти та сприяння обміну технологіями. Зовнішньополітичні зусилля спрямовані на стимулювання економічного зростання та покращання конкурентоспроможності учасників угруповання;
- торговельні відносини. Зовнішньополітичні пріоритети інтеграційного угруповання також можуть включати розвиток та підтримку торговельних відносин з іншими країнами [29, с.70]. Це означає пошук нових ринків для експорту, просування інтересів угруповання у міжнародних торговельних переговорах, участь у торговельних блоках та сприяння зовнішньоекономічним ініціативам [26, с.76];

- залучення іноземних інвестицій: Зовнішньополітичні пріоритети можуть включати залучення іноземних інвестицій для підтримки економічного зростання та розвитку учасників угруповання [27, с.225]. Це може охоплювати створення сприятливих умов для інвесторів, розробку програм привабливості інвестицій, встановлення правил та умов для іноземних партнерів.

Зовнішньополітичні пріоритети інтеграційних угруповань можуть значно впливати на їх економічну політику, залучення ресурсів та сприяння розвитку учасників угруповання.

Економічна політика інтеграційного угруповання враховує геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети шляхом визначення пріоритетних напрямків розвитку, встановлення правил та політик, спрямованих на сприяння економічній співпраці з іншими країнами та регіонами. Геополітичні чинники можуть визначати пріоритети економічної політики інтеграційних угруповань шляхом визначення основних галузей розвитку, торговельних стратегій та встановлення взаємозв'язків з іншими країнами. Зовнішньополітичні пріоритети, у свою чергу, впливають на вибір торговельних партнерів, переговорну стратегію та створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій та підтримки експортної галузі.

РОЗДІЛ 2 ПРІОРИТЕТНІ ВЕКТОРИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

2.1 Позиція ЄС у сучасній геополітичній системі світу

Позиція Європейського Союзу (ЄС) у сучасній геополітичній системі світу є значною і складною. ЄС є політико-економічним союзом 27 європейських країн, і він впливає на геополітичну динаміку як у Європі, так і в інших регіонах світу.

Однією з основних рис позиції ЄС є його економічна потужність. Європейський Союз є найбільшим експортером товарів і послуг у світі і другим за величиною економічним блоком після Сполучених Штатів Америки. Для початку проаналізуємо динаміку ВВП ЄС (табл.2.1). Аналіз ВВП ЄС та його динаміки може допомогти виявити сильні та слабкі сторони регіону в економічному аспекті, а також визначити потенційні можливості та виклики для подальшого розвитку.

Таблиця 2.1 – Динаміка ВВП ЄС за 2013-2022 рр.

Рік	ВВП, млрд дол	Ланцюговий приріст		Базисний приріст	
		абсолютний, млрд дол	відносний, %	абсолютний, млрд дол	відносний, %
2013	15295	-	-	-	-
2014	15650	355	2,32	355	2,32
2015	13553	-2097	-13,40	-1742	-11,39
2016	13889	336	2,48	-1406	-9,19
2017	14765	876	6,31	-530	-3,47
2018	15981	1216	8,24	686	4,49
2019	15693	-288	-1,80	398	2,60
2020	15369	-324	-2,06	74	0,48
2021	17177	1808	11,76	1882	12,30
2022	18373	1196	6,96	3078	20,12

Джерело: створено автором на основі [30]

Аналізуючи динаміку ВВП ЄС за 2013-2022 роки, можна зробити наступні висновки. Загальний тренд: ВВП ЄС зростав протягом більшості років, хоча були й періоди з від'ємними змінами. Загалом, відбулося зростання ВВП ЄС протягом аналізованого періоду. У більшості років спостерігався позитивний ланцюговий приріст ВВП, що вказує на зростання економіки ЄС. Проте, деякі роки відзначалися від'ємними значеннями, що свідчить про зменшення обсягу

виробництва. 2014 і 2015 роки були важкими для економіки ЄС, оскільки ВВП зазнав значних втрат. Проте, після цих років економіка відновила зростання. Загалом, ВВП ЄС збільшився протягом аналізованого періоду. Найбільше зростання відбулося в 2021 та 2022 роках, коли ВВП збільшився на 11,76% та 6,96% відповідно. Пандемія COVID-19 у 2020 році суттєво вплинула на економіку ЄС, як свідчить зниження ВВП на 2,06%. Однак, в 2021 році економіка відновила зростання і зазнала значного зростання. Загалом, аналіз динаміки ВВП ЄС вказує на стійке зростання економіки регіону протягом аналізованого періоду, хоча були й випадки спаду під впливом економічних та глобальних факторів, зокрема пандемії COVID-19.

Також визначимо, яку частку займає ВВП ЄС в загальносвітовому (рис.2.1).

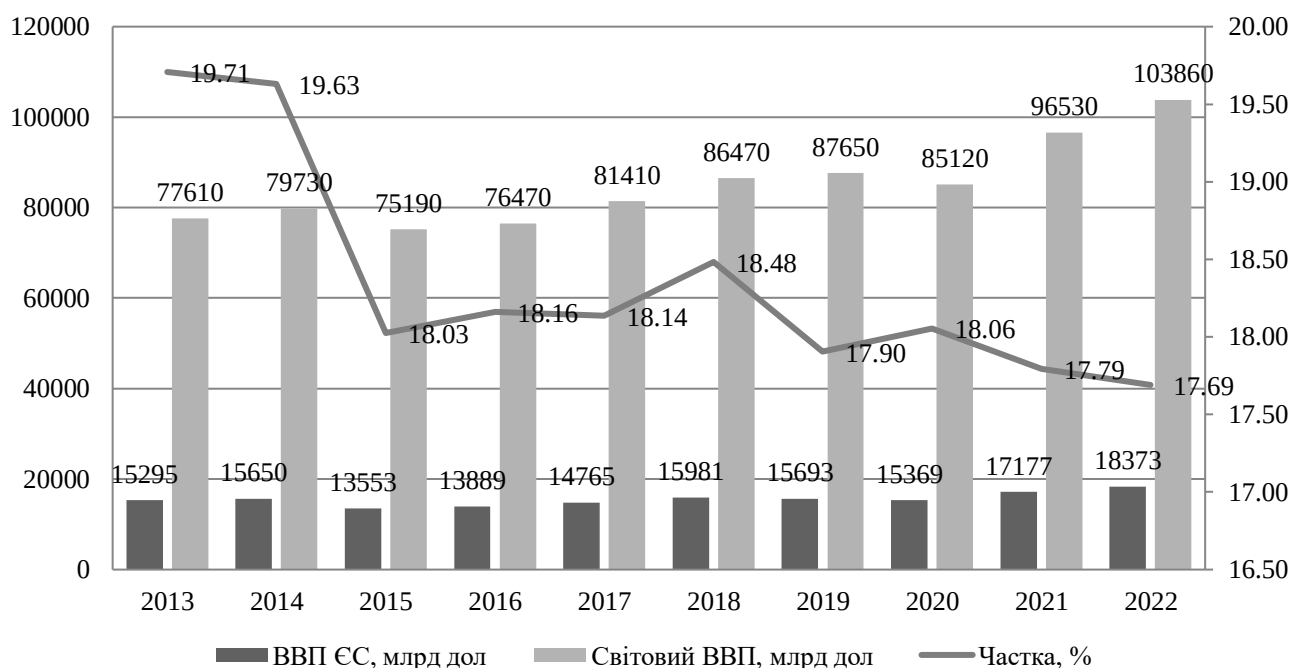

Рисунок 2.1 – Частка ВВП ЄС в загальносвітовому обсязі

Джерело: створено автором на основі [31]

Аналізуючи частку ВВП ЄС в загальносвітовому обсязі протягом років, можна зробити наступні висновки. За останні роки частка ВВП ЄС у світовому обсязі залишалась відносно стабільною, з невеликими коливаннями. Вона коливалась від 17,69% до 19,71%. Частка ВВП ЄС у світовому обсязі залишається

високою. Навіть з невеликими змінами від року до року, ЄС залишається одним з найбільших економічних регіонів у світі. Збереження стабільної частки ВВП ЄС в світовому обсязі може свідчити про здатність регіону конкурувати з іншими великими господарствами та регіонами у світовій економічній системі. Варто відмітити, що частка ВВП ЄС трохи зменшилась протягом досліджуваного періоду. Це може відображати зміну геополітичних та економічних динамік у світі.

ЄС має значний вплив на світову торгівлю, встановлюючи правила та стандарти, а також проводячи переговори з іншими країнами та регіонами. Саме тому проаналізуємо динаміку експорту ЄС до країн світу (табл.2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка експорту ЄС до країн світу за 2013-2022 рр.

Рік	Експорт, млрд дол	Ланцюговий приріст		Базисний приріст	
		абсолютний, млрд дол	відносний, %	абсолютний, млрд дол	відносний, %
2013	6878	-	-	-	-
2014	7147	269	3,91	269	3,91
2015	6377	-770	-10,77	-501	-7,28
2016	6478	101	1,58	-400	-5,82
2017	7130	652	10,06	252	3,66
2018	7848	718	10,07	970	14,10
2019	7731	-117	-1,49	853	12,40
2020	7126	-605	-7,83	248	3,61
2021	8651	1525	21,40	1773	25,78
2022	8849	198	2,29	1971	28,66

Джерело: створено автором на основі [31]

Аналізуючи динаміку експорту ЄС до країн світу за період з 2013 по 2022 рік, можна зробити наступні висновки. Загальний обсяг експорту ЄС зростав з року в рік. З 2013 по 2022 рік відбулося збільшення експорту на 1971 млрд доларів США або на 28,7%. Ланцюговий приріст експорту коливався залежно від року. Найбільше зростання було зафіксовано в 2021 році, коли експорт збільшився на 1525 млрд доларів або на 21,4%. Найменше зростання спостерігалось в 2020 році, коли експорт зменшився на 605 млрд доларів або на 7,83%. У 2015 році було зафіксовано незначне зниження експорту на 770 млрд доларів або на 10,77%. Однак, з 2016 року експорт знову почав зростати. В 2022 році збільшення експорту становило лише 198 млрд доларів або 2,29%. Це може

свідчити про послаблення темпів росту експорту ЄС. Загалом, хоча ЄС зберігає свою позицію одного з найбільших експортерів у світі, динаміка експорту має свої коливання в залежності від глобальних економічних умов і політичної ситуації.

Також визначимо, яку частку займає експорт ЄС в загальносвітовому (рис.2.2).

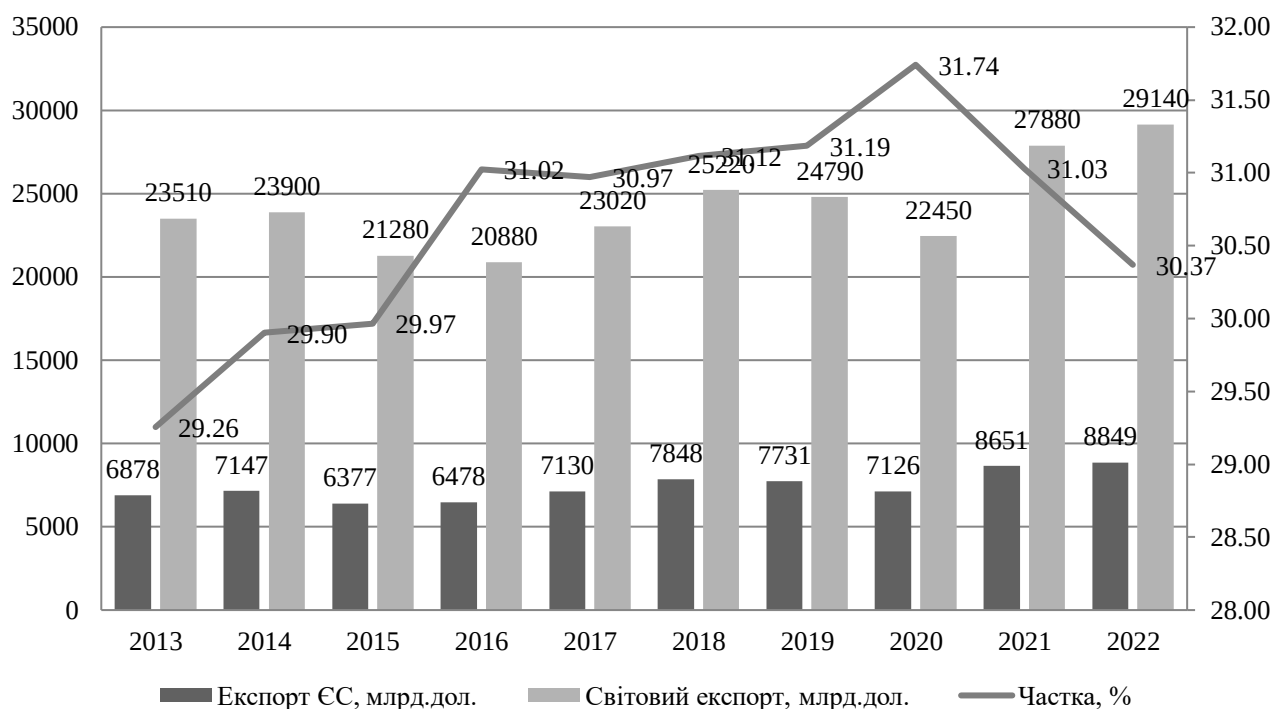

Рисунок 2.2 – Частка експорту ЄС в загальносвітовому обсязі

Джерело: створено автором на основі [31]

Аналізуючи дані про частку експорту ЄС в загальносвітовому обсязі за період з 2013 по 2022 рік, можна зробити наступні висновки. Загалом, протягом цього періоду частка експорту ЄС у світовому обсязі була відносно стабільною. Вона коливалась у діапазоні від 29,26% (2013) до 31,74% (2020). З 2013 по 2015 рік частка експорту ЄС трохи збільшилась, зростаючи з 29,26% до 29,97%. Протягом цього періоду ЄС зберігав свою велику роль у світовому експорті. У 2016 році частка експорту ЄС зросла до 31,02%, що було найвищим значенням протягом цього періоду. Це може свідчити про зміцнення конкурентоспроможності європейських товарів на світовому ринку. З 2017 по 2022 рік частка експорту ЄС трохи коливалась, зберігаючи значення від 30,37% до

31,19%. Однак, загалом, вона залишалась на відносно стабільному рівні. Загалом, ЄС продовжує мати значну частку у світовому експорті, але трохи зменшується в останні роки. Це може бути впливом зростаючої конкуренції від інших регіонів світу або економічних та політичних факторів.

Динаміка імпорту ЄС з країн світу наведена в табл.2.3.

Таблиця 2.3 – Динаміка імпорту ЄС з країн світу за 2013-2022 рр.

Рік	Імпорт, млрд дол	Ланцюговий приріст		Базисний приріст	
		абсолютний, млрд дол	відносний, %	абсолютний, млрд дол	відносний, %
2013	6341	-	-	-	-
2014	6558	217	3,42	217	3,42
2015	5786	-772	-11,77	-555	-8,75
2016	5874	88	1,52	-467	-7,36
2017	6503	629	10,71	162	2,55
2018	7238	735	11,30	897	14,15
2019	7195	-43	-0,59	854	13,47
2020	6570	-625	-8,69	229	3,61
2021	8014	1444	21,98	1673	26,38
2022	8233	219	2,73	1892	29,84

Джерело: створено автором на основі [32]

Аналізуючи динаміку імпорту ЄС з країн світу за період з 2013 по 2022 рік, можна зробити наступні висновки. Загальний обсяг імпорту ЄС зростав протягом вказаного періоду. З 2013 по 2022 рік імпорт збільшився на 1892 млрд доларів США або на 29,8%. Ланцюговий приріст імпорту варіювався залежно від року. Найбільше зростання було зафіксовано в 2021 році, коли імпорт збільшився на 1444 млрд доларів або на 21,98%. Найменше зростання спостерігалось в 2016 році, коли імпорт збільшився на 88 млрд доларів або на 1,52%. У 2015 році було зафіксовано значне зниження імпорту на 772 млрд доларів або на 11,77%. Однак, з 2016 року імпорт знову почав зростати. В 2022 році збільшення імпорту становило 219 млрд доларів або 2,73%. Це свідчить про помірне зростання темпів імпорту ЄС. Загалом, імпорт ЄС з країн світу продовжує зростати, хоча змінюється темп його зростання. Це може бути результатом економічних та політичних факторів, а також змін в глобальній торговельній ситуації.

Також визначимо, яку частку займає імпорт ЄС в загальносвітовому (рис.2.3).

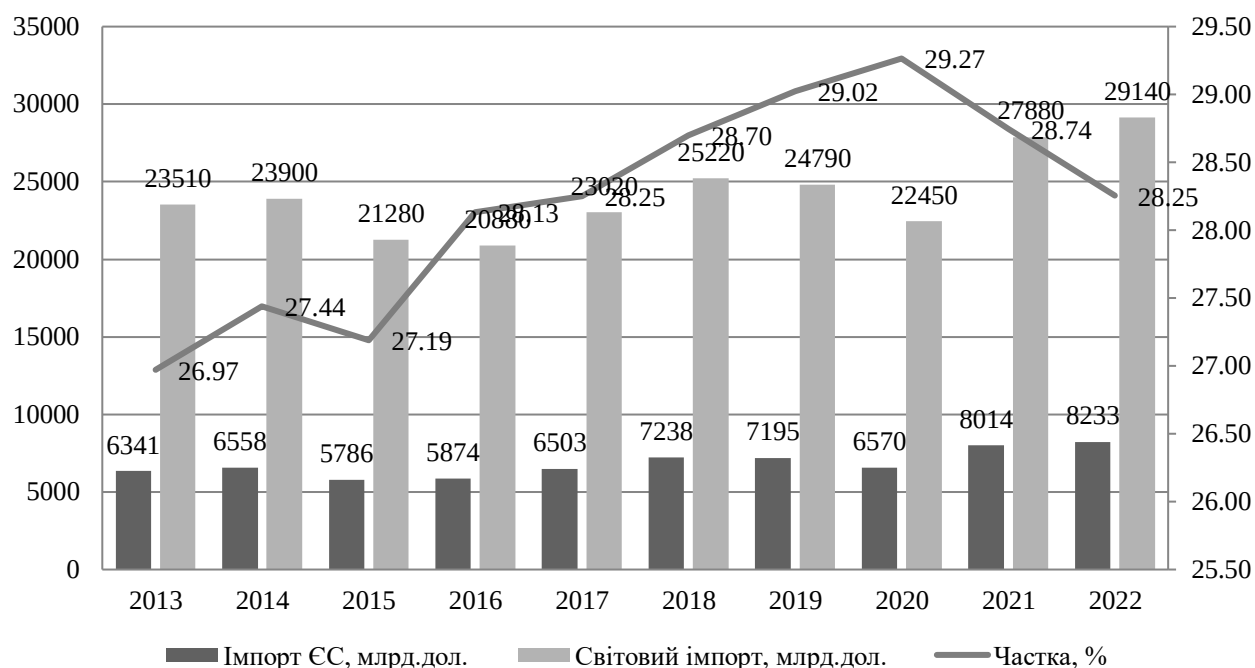

Рисунок 2.3 – Частка імпорту ЄС в загальносвітовому обсязі

Джерело: створено автором на основі [32]

Аналізуючи дані про частку імпорту ЄС в загальносвітовому обсязі за період з 2013 по 2022 рік, можна зробити наступні висновки. Загалом, протягом вказаного періоду частка імпорту ЄС в світовому обсязі залишалась відносно стабільною. Вона коливалась у діапазоні від 26,97% (2013) до 29,27% (2020). З 2013 по 2015 рік частка імпорту ЄС трохи зменшилась, знижуючись з 26,97% до 27,19%. Протягом цього періоду ЄС продовжував займати значну частку у світовому імпорті. У 2016 році частка імпорту ЄС зростала до 28,13%, що було найвищим значенням протягом вказаного періоду, що свідчить про зміцнення позицій ЄС як одного з найбільших імпортерів у світі. З 2017 по 2022 рік частка імпорту ЄС трохи коливалась, залишаючись на рівні від 28,25% (2022) до 29,27% (2020). Однак, загалом, вона залишалась відносно стабільною. Загалом, ЄС продовжує мати значну частку в світовому імпорті, хоча його частка може зазнавати незначних змін у залежності від економічних та політичних факторів.

Також проаналізуємо динаміку прямих іноземних інвестицій (табл.2.4).

Таблиця 2.4 – Динаміка прямих іноземних інвестицій ЄС з країн світу за 2013-2022 рр.

Рік	ППІ, млрд дол	Ланцюговий приріст		Базисний приріст	
		абсолютний, млрд дол	відносний, %	абсолютний, млрд дол	відносний, %
2013	617,11	-	-	-	-
2014	432,55	-184,56	-29,91	-184,56	-29,91
2015	817,24	384,69	88,94	200,13	32,43
2016	804,34	-12,9	-1,58	187,23	30,34
2017	722,59	-81,75	-10,16	105,48	17,09
2018	529,62	-192,97	-26,71	-87,49	-14,18
2019	353,73	-175,89	-33,21	-263,38	-42,68
2020	269,9	-83,83	-23,70	-347,21	-56,26
2021	377,48	107,58	39,86	-239,63	-38,83
2022	11,74	-365,74	-96,89	-605,37	-98,10

Джерело: створено автором на основі [33]

Аналізуючи дані про динаміку прямих іноземних інвестицій (ППІ) ЄС з країн світу за період з 2013 по 2022 рік, можна зробити наступні висновки. Загальний обсяг ППІ від іноземних інвесторів в ЄС виявив коливання протягом вказаного періоду. Його значення змінювалися від 11,74 млрд доларів (2022) до 817,24 млрд доларів (2015). Ланцюговий приріст ППІ варіювався значно залежно від року. Найбільше зростання було зафіксовано в 2015 році, коли ППІ збільшилися на 384,69 млрд доларів або 88,94%. Найбільше зниження спостерігалось в 2022 році, коли ППІ зменшилися на 365,74 млрд доларів або 96,89%. З 2014 по 2016 рік ППІ ЄС значно зростали, що може свідчити про привабливість регіону для іноземних інвесторів. Однак, починаючи з 2017 року, ППІ почали зменшуватися і досягли низького рівня в 2022 році. Значне зниження ППІ в 2022 році може бути пов'язане з економічними труднощами або змінами у політичному середовищі, які знизили інтерес іноземних інвесторів до регіону. Загалом, динаміка ППІ ЄС з країн світу показує коливання, але в останні роки спостерігається значне зниження. Це може відображати зміни в глобальному економічному кліматі та вплив економічних та політичних факторів на інвестиційну активність.

Також визначимо, яку частку ППІ до ЄС в загальносвітовому обсязі (рис.2.4).

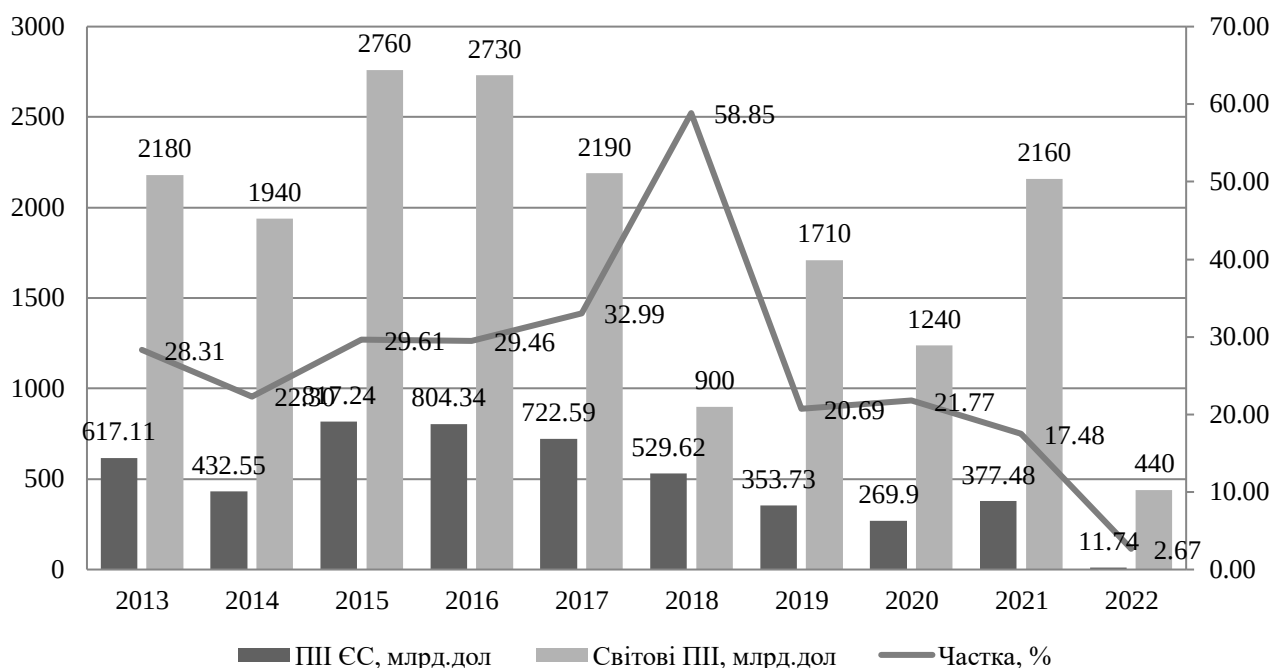

Рисунок 2.4 – Частка ПІ до ЄС в загальносвітовому обсязі

Джерело: створено автором на основі [33]

Аналізуючи дані про частку прямих іноземних інвестицій (ПІ) в загальносвітовому обсязі, що надходять до ЄС, за період з 2013 по 2022 рік, можна зробити наступні висновки. Загальна частка ПІ до ЄС в світовому обсязі виявляє значні коливання. Частка варіювала від 2,67% (2022) до 58,85% (2018). З 2013 по 2016 рік частка ПІ до ЄС зберігалась на відносно стабільному рівні, коливаючись у діапазоні від 28,31% (2013) до 29,61% (2015). Це свідчить про значну привабливість ЄС для прямих іноземних інвестицій у цей період. В 2017 році частка ПІ до ЄС значно зросла до 32,99%, що може свідчити про збільшений інтерес іноземних інвесторів до регіону. Однак, з 2018 року частка вищезгаданих інвестицій стрімко зросла до 58,85%, що може бути обумовлене великими інвестиційними проектами або особливими умовами в цьому році. Починаючи з 2019 року, частка ПІ до ЄС в світовому обсязі суттєво знизилась. З 20,69% в 2019 році до 2,67% в 2022 році. Це може свідчити про зміну інтересів іноземних інвесторів та зменшення їхньої активності в ЄС. Загалом, частка прямих іноземних інвестицій до ЄС в світовому обсязі показує значні коливання, що

можуть бути зумовлені економічними та політичними факторами, змінами в регуляторному середовищі та глобальних тенденціях інвестування.

Крім того, ЄС грає важливу роль у політичних питаннях, співпраці і безпеці. Наприклад, ЄС є активним учасником вирішення світових проблем, таких як зміна клімату, недоторканість прав людини, боротьба з тероризмом і міжнародний конфлікт. ЄС також здійснює спільну зовнішню політику, що дозволяє йому представляти спільну позицію в міжнародних організаціях, таких як ООН, Всесвітня торговельна організація та інші [34]. У геополітичному вимірі ЄС стикається з рядом викликів і перешкод. Наприклад, російська агресія на сході України та анексія Криму підірвали стабільність у Європі та мають далекосяжні наслідки для безпеки на континенті. Крім того, Brexit, вихід Великобританії з ЄС, суттєво вплинув на політичну і економічну динаміку Європейського Союзу [35]. Також важливо відзначити, що в світі з'явилися інші глобальні актори, такі як Китай та Індія, які також впливають на геополітичну систему. ЄС активно розширює свої зв'язки з цими країнами, укладає торгові угоди та співпрацює з ними з питань боротьби зі зміною клімату та інших глобальних викликів [36].

Таким чином, можна зробити наступні висновки щодо позиції Європейського Союзу у сучасній геополітичній системі світу. Експорт ЄС до країн світу відображає деякі коливання протягом останніх років. Незважаючи на це, загалом ЄС займає значну частку в світовому експорті, зберігаючи позицію одного з найбільших експортерів. Частка експорту ЄС в загальносвітовому обсязі показує деяку стабільність протягом вказаного періоду. ЄС утримує частку навколо 30% в світовому експорті, відображаючи його економічну силу та конкурентоспроможність. Імпорт ЄС з країн світу також відображає коливання протягом останніх років. Частка імпорту ЄС в загальносвітовому обсязі залишається на рівні близько 30%, вказуючи на значну залежність ЄС від зовнішнього ринку. Прямі іноземні інвестиції в ЄС також показують коливання. Однак, загальна частка ПІІ до ЄС в світовому обсязі може бути залежна від року і варіюється від 2% до близько 60%. Це відображає привабливість ЄС для зарубіжних інвесторів, але також може знаходитись під впливом економічних та

політичних чинників. Загалом, ЄС продовжує виступати важливим гравцем у глобальній економіці, з великим експортом, імпортом та привабливістю для прямих іноземних інвестицій. Однак, необхідно слідкувати за динамікою та розвитком геополітичної ситуації, а також внутрішніми та зовнішніми факторами, що можуть вплинути на позицію ЄС у світовій геополітичній системі.

2.2 Розвиток економічної політики ЄС в контексті його геополітичних та зовнішньополітичних інтересів

Створення єдиного економічного простору, яке включає загальну економічну політику та стратегію економічного розвитку, є невід'ємним процесом для забезпечення однакових умов для господарської діяльності. Кожна країна має спрямовувати свою національну економічну політику на підтримку загальних інтересів і курсу, які сприяють розвитку єдиного економічного простору. В Європейському Союзі проведення єдиного економічного курсу здійснюється через Економічний та валютний союз. Цей союз включає координацію економічних політик країн-членів, спільну валюту (євро) та інші механізми співробітництва, що сприяють зближенню економік та створенню спільного економічного простору.

У Європейському Союзі існує єдина економічна політика, яка ґрунтується на виконанні державами-членами певних критеріїв конвергенції щодо спільних напрямків економічної політики. Ці критерії встановлені для забезпечення стабільності і зростання в рамках ЄС. Крім того, дотримання пакту стабільності та зростання є важливим аспектом єдиної економічної політики. Держави-члени також розробляють національні програми стабілізації, які спрямовані на досягнення макроекономічної стабільності та забезпечення конвергенції з іншими країнами ЄС. Ці програми мають враховувати спільні цілі та орієнтири, які визначені в рамках єдиної економічної політики. Виконання цих критеріїв, пакту стабільності та зростання, а також національних програм стабілізації є важливими

елементами для забезпечення зближення економік держав-членів ЄС та створення спільного економічного простору.

Серед напрямів єдиної економічної політики ЄС такі (рис.2.5):

Рисунок 2.5 – Напрями єдиної економічної політики ЄС

Джерело: створено автором на основі [37-39]

1. Торгівля: базується на митному союзі ЄС та спільних принципах ведення торгівлі для всіх країн-членів. ЄС формує спільну торговельну політику, включаючи укладання торговельних угод з іншими країнами та регулювання митних тарифів і нетарифних бар'єрів. В рамках економічної політики Європейського Союзу прагне до зняття обмежень, пов'язаних з пересуванням капіталу та робочої сили між державами-членами. Рух капіталу стає більш лібералізованим як між державами-членами, так і між державами-членами та третіми країнами. Зокрема, забороняються обмеження, що стосуються платежів між країнами.

В контексті геополітичних та зовнішньополітичних інтересів ЄС, розвиток торгівлі сприяє зміцненню позицій ЄС як глобального економічного актора. ЄС прагне укласти торгові угоди з іншими країнами та регіонами, забезпечувати рівні умови конкуренції та зменшувати торговельні бар'єри. Розвиток торгівлі сприяє збільшенню експорту товарів та послуг з ЄС, залученню іноземних інвестицій і сприяє створенню нових робочих місць. Зовнішньополітичні інтереси ЄС включають розширення свого впливу та привабливості на міжнародній арені. ЄС активно веде переговори про укладання торгових угод з іншими країнами та регіонами.

2. Виробництво (промислова політика): метою є підвищення конкурентоспроможності промисловості країн-членів ЄС. Це досягається шляхом сприяння інноваційному розвитку, підтримки малих і середніх підприємств, забезпечення належних умов для підприємництва та стимулювання розвитку нових технологій. Промислова політика Європейського Союзу має на меті підвищення конкурентоспроможності промисловості в країнах-членах. Для досягнення цієї мети створюються сприятливі умови, включаючи:

- заохочується перехід до більш сучасних технологій та методів виробництва, що дозволяють підприємствам бути більш ефективними та інноваційними;
- заохочення ініціативи і розвитку підприємництва, зокрема малих і середніх підприємств; забезпечується підтримка та стимулювання підприємницької активності;
- створюються умови для співпраці та обміну знаннями та ресурсами між підприємствами, що сприяє підвищенню ефективності та інноваційності виробництва;
- забезпечується фінансова підтримка та інфраструктура для розвитку інновацій та впровадження передових наукових досліджень та технологій у промисловість [37].

Усі ці заходи спрямовані на підвищення конкурентоспроможності промисловості в ЄС та забезпечення її сталого розвитку.

В контексті геополітичних та зовнішньополітичних інтересів ЄС, розвиток промислової політики спрямований на зміцнення конкурентоспроможності промисловості країн ЄС. Це досягається за допомогою сприяння інноваційному розвитку, науково-технічному прогресу, підтримки малих і середніх підприємств, сприяння співпраці між підприємствами та впровадженню нових технологій.

3. Аграрна політика: важливість цієї політики полягає в стимулюванні виробництва сільськогосподарської продукції в ЄС та обмеженні імпорту. Це здійснюється шляхом надання підтримки фермерам, забезпечення регулювання цін і ринків сільськогосподарських товарів, а також здійснення заходів з охорони навколишнього середовища в сільському господарстві. Аграрна політика є важливою складовою спільної економічної політики країн Європейського Союзу. Її основною метою є підвищення продуктивності в сільському господарстві шляхом підтримки технічного прогресу і забезпечення раціонального розвитку галузі, оптимального використання ресурсів, зокрема людської праці [38]. Для досягнення цих цілей була створена спільна організація сільськогосподарських ринків, яка займається регулюванням цін, надає маркетингові послуги виробникам і сприяє стабілізації обсягів експорту та імпорту сільськогосподарської продукції. Така організація впроваджує єдину цінову політику. Отже, аграрна політика ЄС спрямована на підтримку сільськогосподарського сектору, забезпечення його стійкого розвитку і підвищення продуктивності за допомогою регулювання ринків, підтримки технологічного прогресу та оптимального використання ресурсів.

У контексті геополітичних та зовнішньополітичних інтересів ЄС, аграрна політика спрямована на забезпечення продуктивності та стійкості сільськогосподарського сектора. Це досягається шляхом підтримки технічного прогресу, раціонального розвитку сільського господарства, забезпечення ефективного використання ресурсів та сприяння регулюванню ринків сільськогосподарської продукції.

4. Транспорт: ЄС спрямовує зусилля на створення спільного ринку транспортних послуг, поліпшення інфраструктури та забезпечення безпеки та

сталості транспортних систем. Це включає розвиток мереж транспорту, залізниць, автомобільних шляхів, водних та повітряних шляхів сполучення. Головна мета політики в галузі транспорту й зв'язку Європейського Союзу полягає в створенні єдиної транспортної інфраструктури в усьому просторі ЄС. Це досягається шляхом встановлення спільних правил для перевезень вантажів і пасажирів між державами-членами та визначення єдиних тарифів. Обмеження та перешкоди, що заважають зв'язку та перевезенням між країнами, поступово ліквідуються. Однак для найменш розвинутих регіонів ЄС можуть застосовуватись пільгові тарифи, про які рішення приймає Комісія ЄС після проведення відповідних досліджень та аналізу ситуації.

Розвиток транспорту в контексті геополітичних та зовнішньополітичних інтересів ЄС включає забезпечення ефективного та безпечного перевезення товарів, сприяння розвитку транспортної інфраструктури та підтримку міжнародного співробітництва в галузі транспорту. Це сприяє зміцненню зовнішньої торгівлі, забезпеченню логістичних зв'язків та підтримці економічного зростання.

5. Рух факторів виробництва (капітал, робоча сила): цей напрямок спрямований на забезпечення вільного руху капіталу, праці та інших факторів виробництва в межах ЄС. Це досягається шляхом усунення обмежень для інвестицій та робочої сили між країнами-членами. Напрямок руху факторів виробництва (капіталу, робочої сили) в межах Європейського Союзу спрямований на забезпечення вільного руху цих факторів між країнами-членами. Основною метою є створення сприятливих умов для інвестицій та працевлаштування в різних країнах ЄС і сприяння економічному розвитку регіону в цілому [39]. Для досягнення цієї мети, ЄС працює над усуненням обмежень, які перешкоджають вільному руху капіталу та робочої сили. Це означає зниження бюрократичних процедур та обмежень, пов'язаних з інвестиціями, а також спрощення процедур для робочої сили, що бажає працювати в інших країнах ЄС. Забезпечення вільного руху капіталу та робочої сили в ЄС має кілька переваг. Воно сприяє притоку інвестицій, що стимулює економічне зростання та розвиток

підприємництва. Також це дозволяє робочій силі знаходити роботу в країнах, де вона є потрібною, а роботодавцям - залучати кваліфіковану робочу силу з інших країн. У свою чергу, цей рух факторів виробництва вимагає встановлення правил та політик, що забезпечують справедливі умови для всіх країн-членів ЄС і регулюють питання, пов'язані з оподаткуванням, соціальним захистом та іншими аспектами зайнятості та виробництва. В цілому, рух факторів виробництва в межах ЄС сприяє створенню єдиного економічного простору, збільшенню мобільності капіталу та робочої сили і сприяє економічному зростанню та інтеграції між країнами-членами.

В контексті геополітичних та зовнішньополітичних інтересів ЄС, розвиток руху факторів виробництва спрямований на створення умов для вільного руху капіталу, праці та інших факторів виробництва в межах ЄС. Це сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату, підтримці підприємницької діяльності та залученню талановитих працівників.

6. Регулювання відносин між суб'єктами міжнародної економіки в межах ЄС: включає політику конкуренції, антимонопольне законодавство та інші заходи для забезпечення регулятивного середовища, яке сприяє конкурентній та справедливій грі на внутрішньому ринку ЄС. Політика конкуренції в ЄС спрямована на запобігання концентрації ринку та зловживання домінуючим становищем певних компаній [37]. Для досягнення цієї мети встановлюються правила, які забороняють недобросовісну конкуренцію, укладання антиконкурентних угод та зловживання домінуючим становищем на ринку. Європейська Комісія має повноваження виявляти порушення антимонопольних правил та накладати штрафи на компанії, які їх порушують. Крім того, в рамках регулювання відносин між суб'єктами міжнародної економіки, ЄС приділяє увагу іншим аспектам, таким як захист прав споживачів, забезпечення відкритого та прозорого ринкового середовища, боротьба зі спотвореннями конкуренції, в тому числі державною допомогою та недобросовісною конкуренцією з боку третіх країн.

У контексті геополітичних та зовнішньополітичних інтересів ЄС, регулювання відносин між суб'єктами міжнародної економіки включає політику конкуренції, антимонопольне законодавство та інші заходи, що сприяють створенню конкурентного та справедливого середовища на внутрішньому ринку ЄС. Це сприяє підтримці конкурентоспроможності підприємств та забезпеченню рівних умов гри для всіх учасників.

7. Соціальна політика: метою є покращення умов життя громадян ЄС. Це включає заходи для забезпечення соціального захисту, працівників, рівних можливостей та соціальної солідарності. У рамках соціальної політики ЄС приділяється увага різним аспектам соціального захисту, включаючи пенсійну систему, медичне страхування, безробіття, соціальну допомогу та інші соціальні послуги. ЄС сприяє співробітництву та обміну найкращими практиками між країнами-членами з метою підвищення якості соціального захисту та забезпечення достойних умов життя для всіх громадян. Окрім цього, соціальна політика ЄС спрямована на захист прав працівників, забезпечення безпеки та здоров'я на робочому місці, регулювання робочого часу та відпусток. Вона також сприяє рівним можливостям для всіх громадян ЄС, включаючи боротьбу з дискримінацією за різними критеріями, такими як стать, раса, вік, інвалідність та інші. Принцип соціальної солідарності є ключовим у соціальній політиці ЄС. Це означає, що країни-члени ЄС прагнуть до спільної відповідальності за соціальний захист своїх громадян та сприяють взаємній підтримці та солідарності в рамках ЄС. Соціальна політика в ЄС відіграє важливу роль у створенні справедливого та інклюзивного суспільства, де громадяни мають рівні можливості, соціальний захист та покращені умови життя.

У контексті геополітичних та зовнішньополітичних інтересів ЄС, соціальна політика спрямована на покращення умов життя громадян ЄС. Це включає заходи для забезпечення соціального захисту, працівників, рівних можливостей та соціальної солідарності. Розвиток соціальної політики сприяє стабільності суспільства, забезпечує соціальну справедливість та сприяє зміцненню легітимності ЄС.

8. Екологічний курс: спрямований на забезпечення сталого розвитку та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Включає заходи для зменшення викидів парникових газів, сприяння використанню відновлюваних джерел енергії та збереження природних ресурсів. Одним із ключових аспектів екологічного курсу ЄС є боротьба зі зміною клімату. ЄС зобов'язується досягти амбітних цілей щодо зменшення викидів парникових газів, особливо діоксиду вуглецю, шляхом впровадження енергоефективних технологій, підтримки використання відновлюваних джерел енергії та розвитку чистих технологій. Крім того, екологічний курс ЄС спрямований на забезпечення сталого використання природних ресурсів. Це включає заходи з охорони біорізноманіття, збереження водних ресурсів, лісів та ґрунтів. ЄС також активно працює над усуненням забруднення повітря, води та ґрунту, а також бореться зі спустошенням екосистем та зниженням якості природних середовищ. Екологічний курс ЄС також включає стимулювання інновацій у галузі екологічних технологій та промисловості. Це сприяє розвитку нових екологічно чистих рішень, економії ресурсів та зменшенню негативного впливу на довкілля. Одним із головних геополітичних інтересів ЄС є забезпечення енергетичної безпеки. ЄС активно працює над диверсифікацією джерел постачання енергії та розвитком відновлюваних джерел енергії. Також важливим аспектом є сприяння енергоефективності та зменшенню викидів парникових газів, що сприяє боротьбі зі зміною клімату.

У контексті геополітичних та зовнішньополітичних інтересів ЄС, екологічний курс спрямований на забезпечення сталого розвитку та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Це включає заходи для зменшення викидів парникових газів, сприяння використанню відновлюваних джерел енергії та збереження природних ресурсів. Розвиток екологічного курсу сприяє боротьбі зі зміною клімату, підвищенню енергоефективності та створенню зеленого економічного моделювання.

Ці напрями є складовими частинами єдиної економічної політики ЄС, спрямованої на забезпечення економічного розвитку, конкурентоспроможності та сталості всіх країн-членів. Розвиток цих напрямів відбувається в контексті впливу

ЄС на світову економіку та політику, забезпечення безпеки та стабільності у регіоні та відповідно до цілей геополітичного та зовнішньополітичного планування. ЄС виступає як активний учасник глобальних процесів, працюючи на зміцнення своєї позиції та сприяючи своїм інтересам у світі.

2.3 Система геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів ЄС у формуванні та реалізації економічної політики щодо України

Процес євроінтеграції України відбувається в умовах значної російської інтервенції, що має великий масштаб. З одного боку, конфлікт, спровокований агресором, продемонстрував готовність українського народу захищати незалежність своєї країни та його бажання рухатися по європейському шляху розвитку. Це об'єднало українську націю і зміцнило підтримку європейської інтеграції. З іншого боку, війна активізувала двосторонні процеси євроінтеграції та надала нову якість політиці ЄС щодо України. Конфлікт також змусив переглянути підходи і пріоритети в сфері безпеки. Водночас, війна призвела до значних людських та фінансово-економічних втрат для України і вплинула на характер процесу євроінтеграції. Це створило особливі умови для «воєнної» євроінтеграції, де вирішення питань безпеки і відновлення постраждалих регіонів стали пріоритетними завданнями.

У 2022 році розпочався новий етап відносин між Києвом і Брюсселем. Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС, що відкрило перспективи приєднання до європейської спільноти. Це стало поштовхом для подальших реформ і мотивацією для українських владних структур та громадян, а також позитивним сигналом для європейських та світових інвесторів. На сьогоднішній день основними завданнями є адаптація національного законодавства до європейського правового простору, поглиблення інтеграції українського бізнесу на ринках ЄС, практичне впровадження безвізового режиму в різних сферах та подальша секторальна інтеграція. Для успішного просування України на шляху до

Європи важливо здійснювати базові реформи, передбачені Угодою про асоціацію, а також виконувати пакет рекомендацій Єврокомісії, що є передумовою для початку переговорів про вступ.

Система геополітичних та зовнішньополітичних пріоритетів Європейського Союзу впливає на формування та реалізацію економічної політики ЄС щодо України. Розглянемо деякі з основних пріоритетів (рис.2.6):

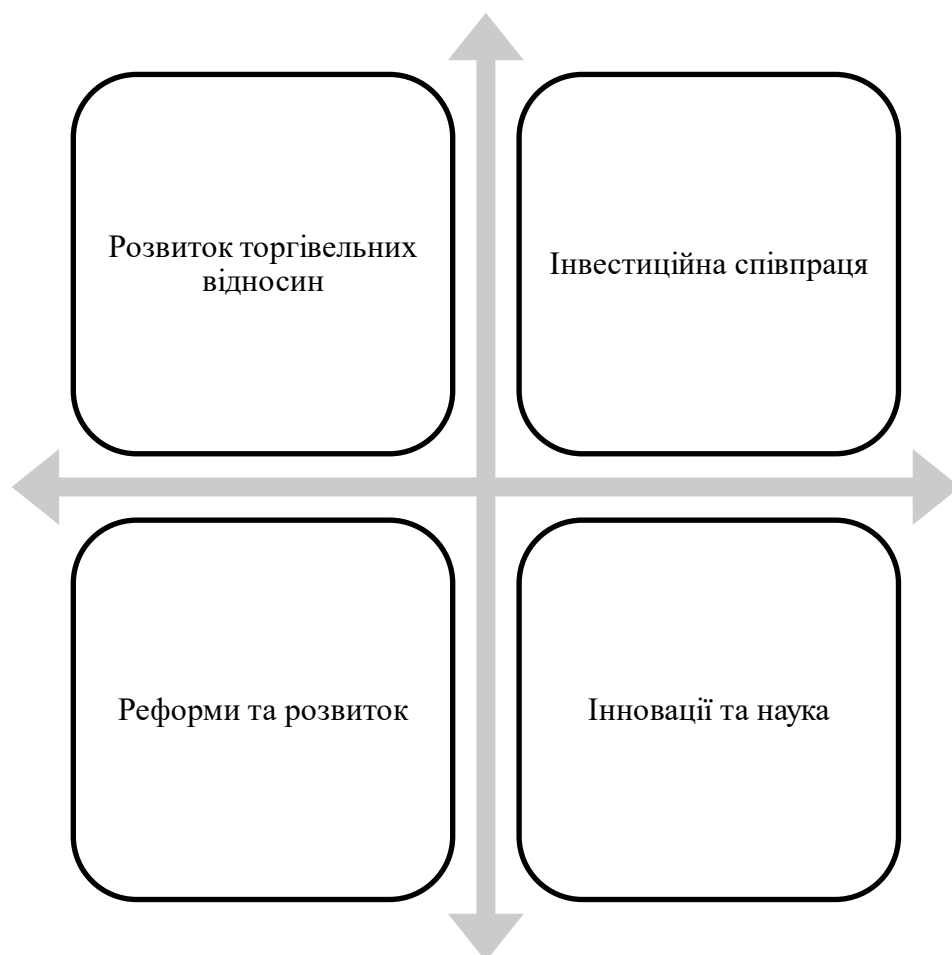

Рисунок 2.6 – Геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети Європейського Союзу щодо України

Джерело: створено автором на основі [40-41]

1. Розвиток торгівельних відносин. ЄС має інтерес до поглиблення та розширення торговельних зв'язків з Україною. Залучення України до Зони вільної торгівлі з ЄС (Угода про асоціацію) стало важливим кроком у сприянні економічному розвитку України та зміцненні торговельних зв'язків. Проаналізуємо динаміку експорт та імпорту між Україною та ЄС (табл.2.5).

Таблиця 2.5 – Динаміка експорту та імпорту між Україною та ЄС за 2018-2022 рр.

Рік	Експорт з України, млн дол	Ланцюговий приріст		Імпорт до України, млн дол	Ланцюговий приріст	
		абсолютний, млн дол	відносний, %		абсолютний, млн дол	відносний, %
2017	19920,959	-	-	22045,712	-	-
2018	22979,358	3058,4	15,35	25168,262	3122,55	14,16
2019	23987,324	1007,97	4,39	27360,426	2192,16	8,71
2020	21763,474	-2223,9	-9,27	25532,858	-1827,6	-6,68
2021	31216	9452,53	43,43	32287,7	6754,84	26,46
2022	23747,1	-7468,9	-23,93	24383,3	-7904,4	-24,48

Джерело: створено автором на основі [42]

За поданими даними, наведеними в табл.2.5, можна спостерігати динаміку експорту та імпорту між Україною та Європейським Союзом протягом 2018-2022 років. У 2018 році експорт з України до ЄС склав 22 979,358 мільйонів доларів США. Це представляє зростання на 15,35% порівняно з попереднім роком. У 2019 році експорт збільшився до 23 987,324 мільйонів доларів США, що становить приріст на 4,39% порівняно з попереднім роком. У 2020 році відбулася зміна тенденції, і експорт з України до ЄС зменшився до 21 763,474 мільйонів доларів США. Це зменшення становить -9,27% порівняно з попереднім роком. Проте в 2021 році експорт досяг значного зростання і склав 31 216 мільйонів доларів США. Це представляє високий приріст на 43,43% порівняно з попереднім роком. Наступного року, в 2022 році, експорт знову зменшився до 23 747,1 мільйонів доларів США, що становить зменшення на 23,93% порівняно з попереднім роком. Таким чином, можна визначити, що експорт України до ЄС відбувався зі значними коливаннями протягом останніх шести років. Періодично спостерігається зростання експорту, яке змінюється на зменшення в наступному році, і навпаки. Однак загальна тенденція показує зростання експорту з України до Європейського Союзу протягом розглянутого періоду.

У 2018 році імпорт до України з ЄС становив 25 168,262 мільйонів доларів США. Це представляє зростання на 14,16% порівняно з попереднім роком. У 2019 році імпорт збільшився до 27 360,426 мільйонів доларів США, що становить приріст на 8,71% порівняно з попереднім роком. У 2020 році відбулося

зменшення імпорту до України з ЄС до 25 532,858 мільйонів доларів США. Це зменшення склало -6,68% порівняно з попереднім роком. Проте в 2021 році імпорт знову зріс і склав 32 287,7 мільйонів доларів США. Це представляє високий приріст на 26,46% порівняно з попереднім роком. У 2022 році імпорт знову зменшився до 24 383,3 мільйонів доларів США, що становить зменшення на -24,48% порівняно з попереднім роком. Загалом можна зробити висновок, що імпорт до України з Європейського Союзу також характеризується коливаннями протягом останніх шести років. Подібно до експорту, спостерігається періодичне зростання імпорту, яке чергується зі зменшенням в наступному році. Однак загальна тенденція показує зростання імпорту до України з ЄС протягом розглянутого періоду.

2. Інвестиційна співпраця. ЄС підтримує створення сприятливих умов для притоку іноземних інвестицій в Україну. Це може включати заходи для поліпшення бізнес-клімату, забезпечення правової стабільності та зменшення бюрократичних перешкод. Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну відображена в табл.2.6.

Таблиця 2.6 – Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну з ЄС за 2018-2022 рр.

Рік	ППІ, млн дол	Ланцюговий приріст		Базисний приріст	
		абсолютний, млн дол	відносний, %	абсолютний, млн дол	відносний, %
2017	2181,66	-	-	-	-
2018	3311,90	1130,25	51,81	1130,25	51,81
2019	4826,31	1514,41	45,73	2644,65	121,22
2020	834,67	-3991,6	-82,71	-1347	-61,74
2021	5443,91	4609,24	552,22	3262,25	149,53
2022	117,14	-5326,8	-97,85	-2064,5	-94,63

Джерело: створено автором на основі [42]

За поданими даними, наведеними в табл.2.6, можна проаналізувати динаміку прямих іноземних інвестицій в Україну з Європейським Союзом протягом 2018-2022 років. У 2018 році ППІ в Україну з ЄС становили 3 311,90 мільйонів доларів США. Це представляє значне зростання на 51,81% порівняно з попереднім роком. У 2019 році ППІ продовжили зростати і склали 4 826,31

мільйонів доларів США, що становить приріст на 45,73% порівняно з попереднім роком. Проте в 2020 році спостерігається значне зменшення ПІІ, які склали всього 834,67 мільйони доларів США. Це зменшення становить -82,71% порівняно з попереднім роком. У 2021 році ПІІ суттєво зросли і досягли 5 443,91 мільйонів доларів США. Це представляє вражаючий приріст на 552,22% порівняно з попереднім роком. Однак у 2022 році ПІІ в Україну з ЄС знову значно зменшилися і склали лише 117,14 мільйонів доларів США. Це зменшення становить -97,85% порівняно з попереднім роком. Загалом можна визначити, що динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну з Європейським Союзом за останні шість років характеризується значними коливаннями. Відбуваються періодичні зростання, які чергуються з різким зменшенням в наступному році. Однак загальна тенденція показує зростання ПІІ в Україну з ЄС протягом розглянутого періоду, за винятком 2022 року, коли спостерігається різке зменшення.

Незважаючи на ініціативи ЄС щодо лібералізації торгівлі з Україною та її залучення до внутрішнього європейського ринку, війна призвела до зниження інтересу та активності європейських бізнес-партнерів у розвитку контактів з воюючою країною, яка має складну внутрішньополітичну ситуацію. Ця ситуація створює ризики та небезпеки для перспективних інвестицій та бізнесу.

3. Реформи та розвиток: ЄС активно підтримує проведення структурних реформ в Україні, спрямованих на покращення економічної ефективності, боротьбу з корупцією та підвищення рівня життя населення [43, с.87]. Фінансова допомога ЄС та технічна підтримка допомагають Україні здійснювати необхідні реформи. Разом з тим, війна суттєво сповільнила процес соціально-економічного реформування в рамках реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Вона ускладнила імплементацію пакета рекомендацій Єврокомісії. Це має такі наслідки:

- реалізація деяких аспектів Угоди про асоціацію стала критично ускладненою і повинна здійснюватися в мирний період;

– загальноєвропейські норми щодо законодавчого регулювання внутрішньополітичних процесів мають бути адаптовані до умов воєнного стану та режиму бойових дій.

Такі обставини ускладнюють виконання реформ та здійснення необхідних змін у контексті євроінтеграції, оскільки ситуація війни вимагає особливого уваги та пріоритету заходів безпеки.

4. Інновації та наука. Співробітництво в галузі науки, технологій та інновацій має велике значення для розвитку економіки. ЄС сприяє обміну знаннями та технологіями між Україною та країнами-членами ЄС, що сприяє модернізації та розвитку українського господарства. ЄС надає підтримку та фінансові ресурси для спільних наукових досліджень, розвитку технологій та інноваційних проектів [44, с.85]. Це сприяє модернізації та підвищенню конкурентоспроможності українського господарства шляхом впровадження передових технологій, розробки нових продуктів і послуг, покращення науково-дослідної бази та зміцнення співпраці між науковцями, підприємствами та інноваційними структурами [45, с.54]. Це співробітництво також сприяє залученню іноземних інвестицій в українські інноваційні проекти, створенню сприятливих умов для розвитку стартапів та підприємництва в галузі науки та технологій. Крім того, відкриваються можливості для українських науковців та студентів отримувати доступ до європейських наукових програм, стипендій та обмінних програм, що сприяє підвищенню якості освіти та наукового потенціалу країни [46, с.74]. В цілому, співробітництво в галузі науки, технологій та інновацій з ЄС має велике значення для просування України на шляху до модернізації, сталого розвитку та інтеграції у європейський науково-технологічний простір.

Ці пріоритети відображають загальний інтерес ЄС у стабільному та розвиненому сусідстві з Україною. Реалізація цих пріоритетів сприяє не тільки економічному розвитку України, але й зміцненню взаємин між ЄС та Україною в геополітичному та зовнішньополітичному контексті.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити наступні висновки.

1. У цьому дослідженні під економічною політикою розумітимемо діяльність органів управління інтеграційних об'єднань, спрямовану на регулювання регіональної економіки з метою забезпечення її сталого розвитку, підвищення добробуту всього суспільства, що реалізує певний тип економічної стратегії різними методами (залежно від конкретної соціально-економічної ситуації). Економічна політика на рівні країн і регіональних інтеграційних угруповань спрямована на досягнення економічних цілей, таких як стабільність, розвиток, залучення інвестицій та зміцнення конкурентоспроможності. Завдання економічної політики включають розробку та впровадження стратегій, політик і заходів, спрямованих на досягнення цих цілей, а також створення сприятливих умов для розвитку економіки та забезпечення добробуту суспільства.

2. Геополітична складова економічної політики враховує взаємозв'язок між географічними, політичними та економічними факторами, впливає на формування стратегій та взаємовідносин між державами, а також розглядається на глобальному рівні в контексті світового співтовариства. Зовнішньополітична складова є унікальним явищем, яке включає специфічні аспекти і проявляється у різних аспектах реалізації національних інтересів у сфері міждержавних відносин. Геополітична та зовнішньополітична складові економічної політики взаємодіють між собою, оскільки геополітичні фактори можуть впливати на зовнішньополітичні орієнтації країн і регіональних інтеграційних угруповань, а зовнішньополітичні рішення можуть мати вплив на геополітичну ситуацію.

3. Геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети мають вплив на формування та реалізацію економічної політики інтеграційного угруповання, спрямовуючи її на досягнення стратегічних цілей, забезпечення економічного розвитку та сприяння співпраці з іншими країнами і регіонами. Економічна політика інтеграційного угруповання враховує геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети шляхом визначення пріоритетних напрямків

розвитку, встановлення правил та політик, спрямованих на сприяння економічній співпраці з іншими країнами та регіонами.

4. Можна зробити наступні висновки щодо позиції Європейського Союзу у сучасній геополітичній системі світу. Експорт ЄС до країн світу відображає деякі коливання протягом останніх років. Незважаючи на це, загалом ЄС займає значну частку в світовому експорті, зберігаючи позицію одного з найбільших експортерів. Частка експорту ЄС в загальносвітовому обсязі показує деяку стабільність протягом вказаного періоду. ЄС утримує частку навколо 30% в світовому експорті, відображаючи його економічну силу та конкурентоспроможність. Імпорт ЄС з країн світу також відображає коливання протягом останніх років. Частка імпорту ЄС в загальносвітовому обсязі залишається на рівні близько 30%, вказуючи на значну залежність ЄС від зовнішнього ринку. Прямі іноземні інвестиції в ЄС також показують коливання. Однак, загальна частка ПІІ до ЄС в світовому обсязі може бути залежна від року і варіюється від 2% до близько 60%. Це відображає привабливість ЄС для зарубіжних інвесторів, але також може знаходитись під впливом економічних та політичних чинників. Загалом, ЄС продовжує виступати важливим гравцем у глобальній економіці, з великим експортом, імпортом та привабливістю для прямих іноземних інвестицій. Однак, необхідно слідкувати за динамікою та розвитком геополітичної ситуації, а також внутрішніми та зовнішніми факторами, що можуть вплинути на позицію ЄС у світовій геополітичній системі.

5. Єдина економічна політика Європейського Союзу включає різні напрями, які спрямовані на забезпечення економічного розвитку, конкурентоспроможності та покращення якості життя громадян. Розвиток цих напрямів в контексті геополітичних та зовнішньополітичних інтересів ЄС відіграє важливу роль у формуванні сильного та впливового глобального актора. Торгівля, виробництво, аграрна політика, транспорт, рух факторів виробництва, регулювання відносин між суб'єктами міжнародної економіки, соціальна політика та екологічний курс виступають як стратегічні інструменти, спрямовані на досягнення економічного зростання, сталого розвитку та соціальної

справедливості. Розвиток цих напрямів відбувається в контексті впливу ЄС на світову економіку та політику, забезпечення безпеки та стабільності у регіоні та відповідно до цілей геополітичного та зовнішньополітичного планування. ЄС виступає як активний учасник глобальних процесів, працюючи на зміцнення своєї позиції та сприяючи своїм інтересам у світі.

6. Геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети Європейського Союзу стосовно України включають розвиток торгівельних відносин, інвестиційну співпрацю, підтримку реформ та розвитку, а також співробітництво в галузі інновацій та науки. Ці пріоритети спрямовані на зміцнення економічного розвитку України, підвищення рівня життя населення, забезпечення стабільності та підтримку модернізації українського господарства. Реалізація цих пріоритетів має велике значення для України, оскільки сприяє її інтеграції в європейський економічний простір, зміцненню торговельних зв'язків з країнами-членами ЄС, притоку іноземних інвестицій та доступу до нових технологій і знань. В цілому, геополітичні та зовнішньополітичні інтереси ЄС у відношенні до України спрямовані на сприяння її стабільності, розвитку та підвищенню добробуту населення. Це створює підґрунтя для плідної співпраці між ЄС та Україною в різних сферах економіки та допомагає побудувати міцні та взаємовигідні відносини між сторонами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Джигора О. М. Напрями реалізації регіональної політики в контексті забезпечення економічної безпеки. *Проблеми економіки*. 2021. № 3. С. 73-81.
2. Сімків Л. Є. Концептуальні основи формування та реалізації регіональної економічної політики. *Бізнес Інформ*. 2019. № 4. С. 157-162.
3. Захарін С. В. Стимулювання інвестиційної та інноваційно-технологічної діяльності в контексті реалізації регіональної економічної політики. *Економіка і управління*. 2011. № 2. С. 115-118.
4. Огданський К. М. Основи системного підходу в процесі побудови якісної регіональної економічної політики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 6(2). С. 136-138.
5. Савчук Н. І. Особливості реалізації економічної політики на регіональному рівні. *Ефективність державного управління*. 2012. № 32. С. 315-322.
6. Жученко А. М. Формування пріоритетності соціально-економічної політики регіону як чинник стійкого розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 10(1). С. 117-120.
7. Бобровська О. Ю. Концептуальні засади визначення пріоритетів і цілеорієнтирів політики економічного розвитку регіонів. *Держава та регіони*. 2013. № 2. С. 127-134.
8. Архипенко І. М. Зарубіжний досвід формування й реалізації регіональної економічної політики. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2019. № 2. С. 32-42.
9. Рязанцева Н. О. Формування регіональної політики в контексті забезпечення економічної безпеки. *Бізнес Інформ*. 2012. № 3. С. 103-106.
10. Качала Т. М. Структура та технології організаційно-економічного механізму впровадження регіональної політики сталого розвитку. *Вчені записки університету "КРОК"*. 2021. № 1. С. 10-21.

- 11.Лагодієнко В. В. Регіональна економічна політика в умовах диспропорційності: шляхи мінімізації. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. № 2. С. 81-88.
- 12.Яценко Б. П. Генеза політичної географії та геополітики. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2021. № 3-4. С. 14-17.
- 13.Грабовська І. Хвилі глобалізації, деколонізація та геополітична суб'єктність. *Українознавство*. 2023. № 1. С. 212-225.
- 14.Лепська Н. Геополітична маргіналізація держави в умовах трансформації світоустрою. *Вісник Львівського університету*. 2020. № 33. С. 136-143.
- 15.Бойко І. Глобалізація і сучасні геополітичні цінності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2018. № 1. С. 5-8.
- 16.Грущинська Н. М. Тенденції геоекономічної конкуренції: міжнародна спеціалізація та геополітика. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 17(1). С. 77-80.
- 17.Паршин Ю. І. Аналіз соціально-економічного розвитку країн в умовах геополітичної напруженості. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. № 2. С. 61-68.
- 18.Студінська Г. Я. Бренд в системі світової економічної геополітики. *Економічний вісник університету*. 2021. № 48. С. 70-76.
- 19.Лазарєв В. О. Вплив геополітики на стан національної безпеки держави. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 4. С. 300-305.
- 20.Барон І. Г. Детермінанти впливу на економічну безпеку держави в умовах глобалізаційних та геополітичних викликів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 5. С. 39-47.
- 21.Осельська О. Геополітичне моделювання як основа формування геостратегії держави. *Evropský politický a právní diskurz*. 2015. Sv. 2, Vyd. 2. С. 69-76.
- 22.Діденко Н. Г. Актуальні проблеми зовнішньополітичної діяльності держави для забезпечення національної безпеки. *Вісник післядипломної освіти*. 2021. № 18. С. 233-250.

- 23.Цирфа Ю. А. Специфіка патерна управління в контексті становлення зовнішньополітичної ідентичності держави. *Політикус*. 2018. № 3. С. 75-80.
- 24.Міненкова П. Концептуальні основи зовнішньополітичного стратегування у сфері національної безпеки. *Вісник Львівського університету*. 2019. № 22. С. 174-182.
- 25.Хмель А. О. Зовнішньополітичний імідж країни: технології формування. *Молодий вчений*. 2021. № 4(1). С. 83-87.
- 26.Слободяник О. Зовнішньополітичні комунікації міжнародних організацій: міжкультурний контекст. *Evropský politický a právní diskurz*. 2018. Sv. 5, Vyd. 4. С. 73-80.
- 27.Матієк О. М. Зовнішньополітична ідентичність як наднаціональний конструкт і передумова реалізації українського інтеграційного проекту. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2015. № 2. С. 223-240.
- 28.Костиця І. О. Роль та місце культурної дипломатії у системі зовнішньополітичних відносин. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2018. № 33. С. 141-146.
- 29.Слободяник О. Г. Сучасний інструментарій зовнішньополітичних комунікацій у міжнародних відносинах. *Гілея: науковий вісник*. 2019. № 143(3). С. 68-73.
- 30.GDP (current US\$). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD> (дата звернення 10.05.2023).
- 31.Exports of goods and services (current US\$). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.CD> (дата звернення 10.05.2023).
- 32.Imports of goods and services (current US\$). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.IMP.GNFS.CD> (дата звернення 10.05.2023).
- 33.Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD> (дата звернення 10.05.2023).

34. The European Semester for economic policy coordination: A reflection paper. 2019.
URL:
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/624440/IPOL_STU\(2019\)624440_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/624440/IPOL_STU(2019)624440_EN.pdf) (дата звернення 13.05.2023).
35. European economic policy and the European Green Deal: An institutionalist analysis. 2022. URL:
<https://www.econstor.eu/bitstream/10419/248441/1/1782081615.pdf> (дата звернення 13.05.2023).
36. A European Economic Policy in the Making. 2020. URL: https://www.swp-berlin.org/publications/products/research_papers/2020RP13_EuropeanEconomicPolicy.pdf (дата звернення 13.05.2023).
37. Jacquet P. Pisani-Ferry J. Economic policy co-ordination in the Eurozone : what has been achieved? What should be done? URL: <https://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2018/01/proposition2-en.pdf> (дата звернення 13.05.2023).
38. Kapeller J. Economic Polarisation in Europe: Causes and Policy Options. URL: <https://wiiw.ac.at/economic-polarisation-in-europe-causes-and-options-for-action-dlp-5022.pdf> (дата звернення 13.05.2023).
39. Wigger A. The New EU Industrial Policy and Deepening Structural Asymmetries: Smart Specialisation Not So Smart. URL:
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/jcms.13366> (дата звернення 13.05.2023).
40. Ротар Н. Особливості позиціонування зовнішньополітичних пріоритетів Європейсько-го Союзу. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2020. Т. 41. С. 146-156.
41. Змикало О. І. Досвід правового регулювання авторського права в Європейському Союзі: пошук способів гармонізації законодавства України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6. С. 83-91.
42. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2023).

- 43.Однолько І. В. Українська євроінтеграція: причини наявності корупції в державах Європейського Союзу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 42(2). С. 86-88.
- 44.Бойчук Д. С. Перспективи вступу України в Європейський Союз. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2021. № 11(1). С. 83-88.
- 45.Мурашко В. О. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу: проблеми та перспективи розвитку. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2019. № 7(2). С. 53-56.
- 46.Косінова Д. С. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2021. № 11(2). С. 71-78.
- 47.Віднянський С. Розвиток та проблемні питання партнерських відносин України з сусідніми країнами-членами Європейського Союзу. *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки*. 2021. № 30. С. 156-176.
- 48.Білорус О. Глибоке дослідження проблем подолання дивергентних тенденцій в економіках України і країн Європейського Союзу. *Журнал європейської економіки*. 2022. № 2. С. 223-225.
- 49.Костиця І. О. Україна в орбіті геополітичних інтересів Європейського Союзу. *Epistemological studies in philosophy, social and political sciences*. 2021. Vol. 4, Iss. 2. С. 61-72.
- 50.Козьма В. В. Інформаційний вимір політики національної безпеки України в умовах сучасної геополітичної конкуренції. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2021. № 1-3. С. 89–96.

Ім'я користувача:
Міжнародної торгівлі і маркетингу Іщенко Анна

ID перевірки:
1015211531

Дата перевірки:
23.05.2023 17:24:57 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
23.05.2023 17:26:13 EEST

ID користувача:
100005724

Назва документа: Шапоренко О.І. Основні геополітичні та зовнішньополітичні пріоритети економічної політ...

Кількість сторінок: 48 Кількість слів: 11339 Кількість символів: 88233 Розмір файлу: 154.80 KB ID файлу: 1014889439

4.19% Схожість

Найбільша схожість: 1.38% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1008103338)

2.08% Джерела з Інтернету 216 Сторінка 50

3.59% Джерела з Бібліотеки 510 Сторінка 51

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел